

Kommunikasjon med sårbare unge –en helhetlig tilnærming

3.12.2018

Ungt utenforskap i Agder

Fag- og erfaringskonferanse sosiale tjenester i NAV, rus og psykisk helse 2018

Siv Tonje Luneng
KoRus-Sør

Menneskesyn

Hinder

stress

modenhet

Fremgangsmåte

Styrke ressurser

Søk og trykk enter..

Barn

Ungdom

Gravide

Andre fagfelt ▾

Kurs og programmer

Se kurs og programmer

Verktøy

Se verktøy

☰ Aktuelt

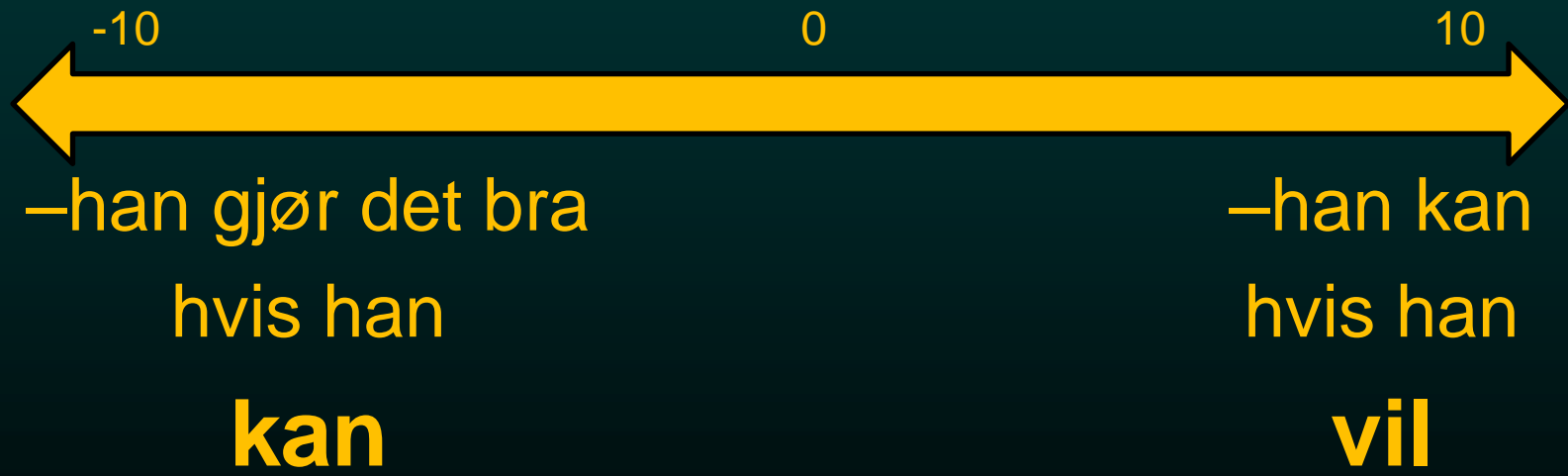
📍 Kontakt Korus

MI Verktøykasse

Menneskesyn

A man with glasses, wearing a white shirt and a dark tie, is speaking and gesturing with his hands. He is holding a small object in his right hand. The background is a plain, light-colored wall.

Ross W. Greene, Ph.D.
Author, [The Explosive Child](#) and [Lost at School](#)

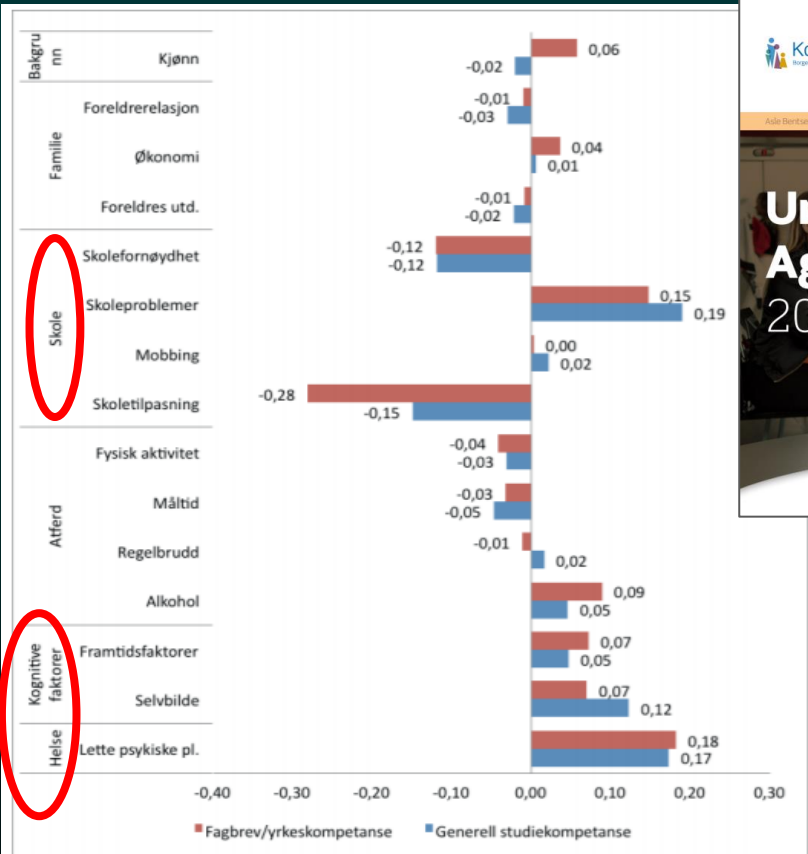

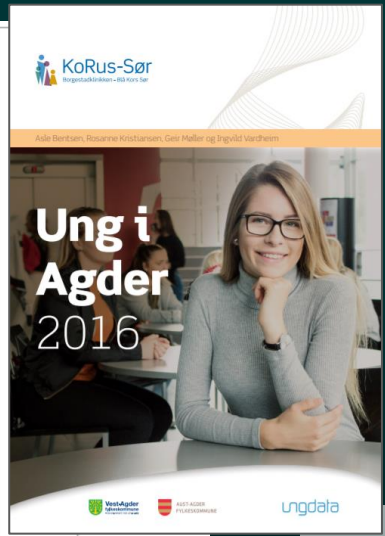
kan

vil

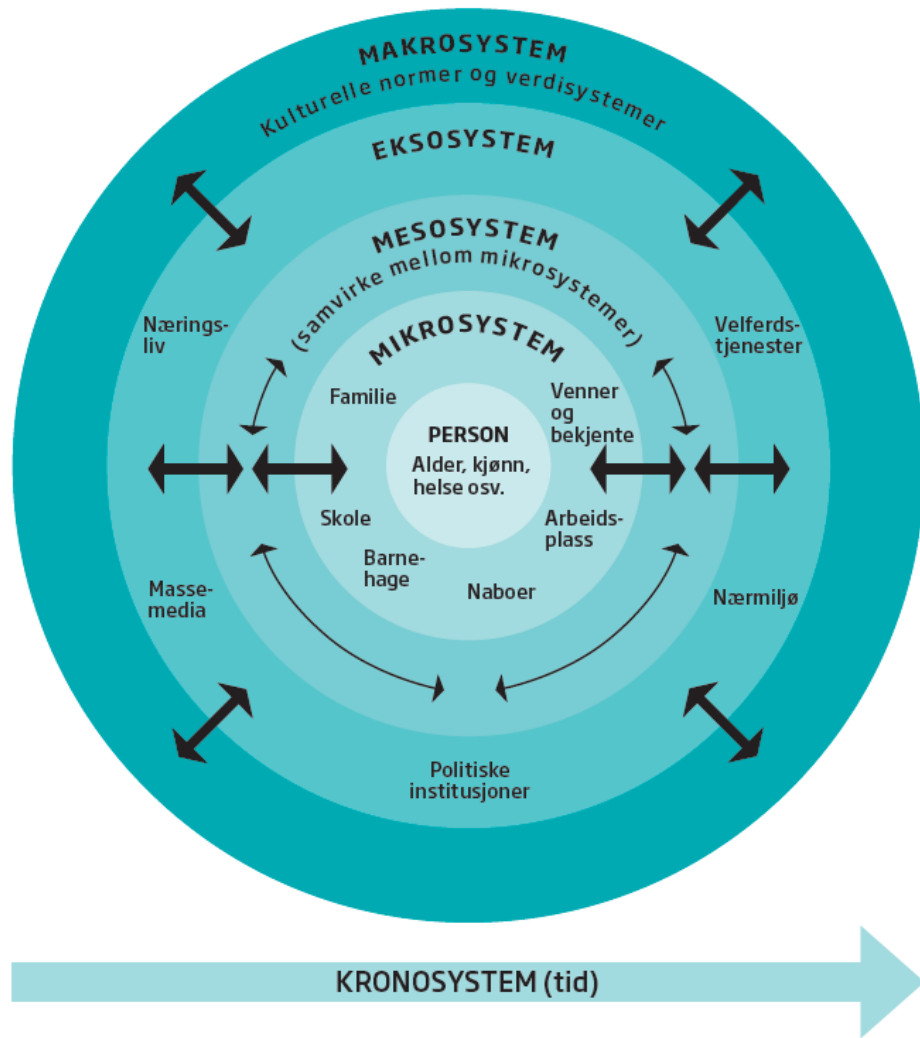

Figur 5.2. Standardiserte betavverdier fra regresjon av tenker om skoleavbrudd (Signifikansnivåene er de samme som i tabell 5.1 og 5.2 under kolonnene for modell 3).

- ## NEET
1. Skoleprestasjoner
  2. Bakgrunn
  3. Identifikasjon og engasjement vedr. skolen
  4. Opplæringskontekst

Resiliens: Tradisjonell sårbarhets-stressmodell

Anne Inger Helmen Borge
Professor, dr.psychol.

Jay Belsky

sårbarhetsfaktor < mulighetsfaktor

Sårbarhet-stress vs. mottakelig

Foto: Holly Lindem

Hinder

stress

modenhhet

Kartlegging

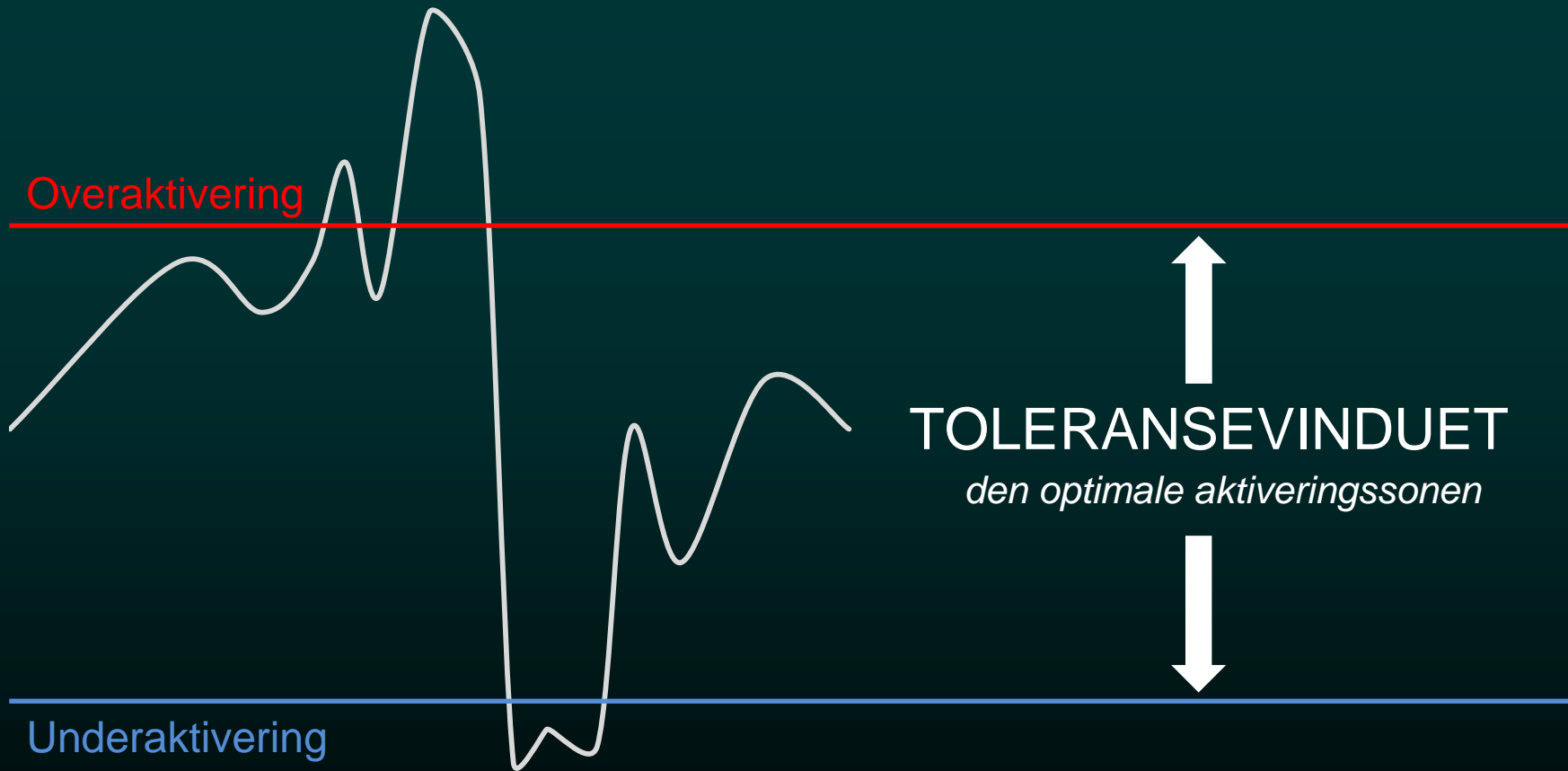
stressfaktorer

akutt

pågående

Er han PRATEKLAR?

Aktivt forsvar med mobilisering:

Kamp, flukt, frys, hjelperop

Sosialt engagementsystem:

Trygg og velregulert

Passivt forsvar med immobilisering:

Overgivelse, koble fra, "gå med", frys

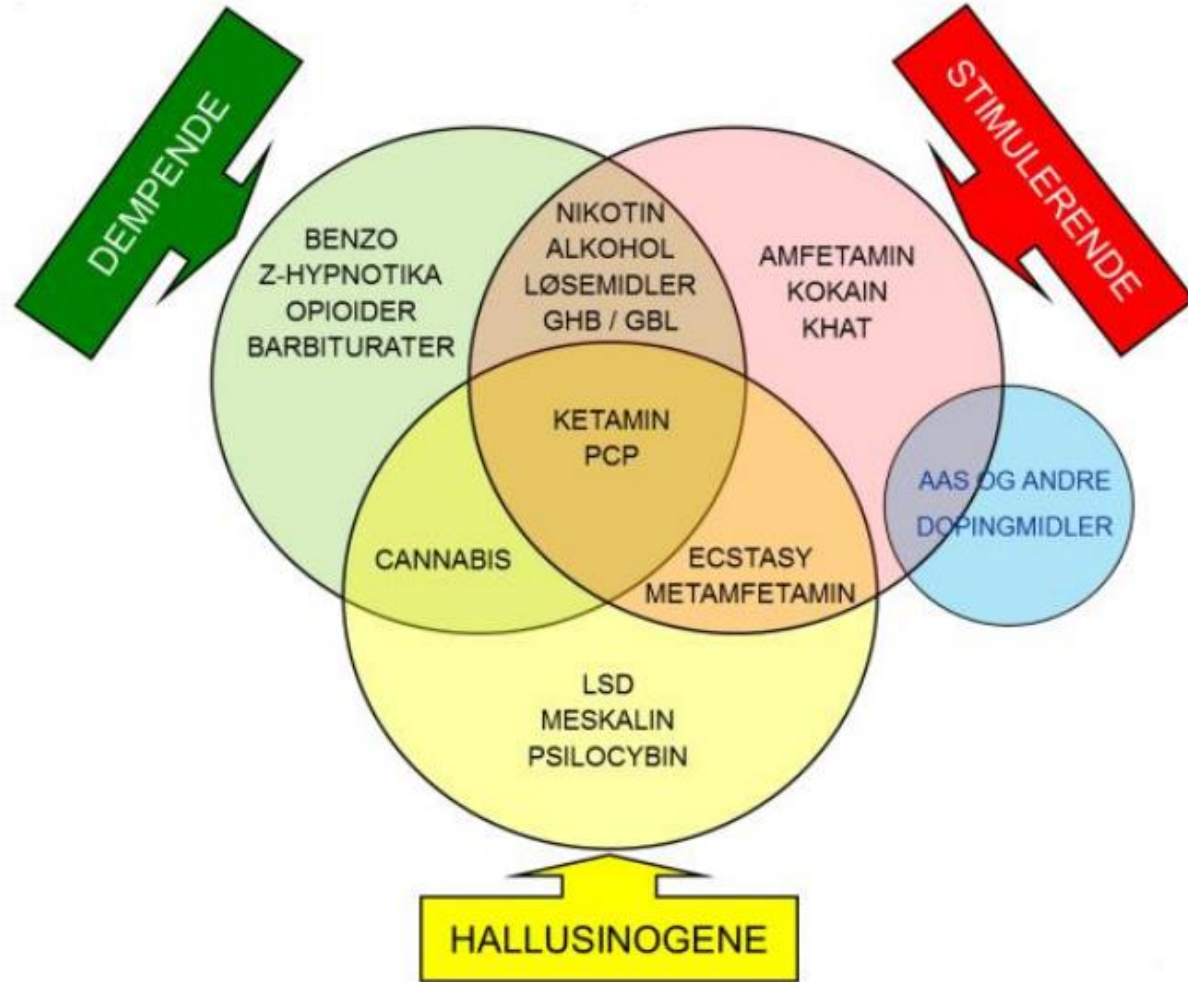

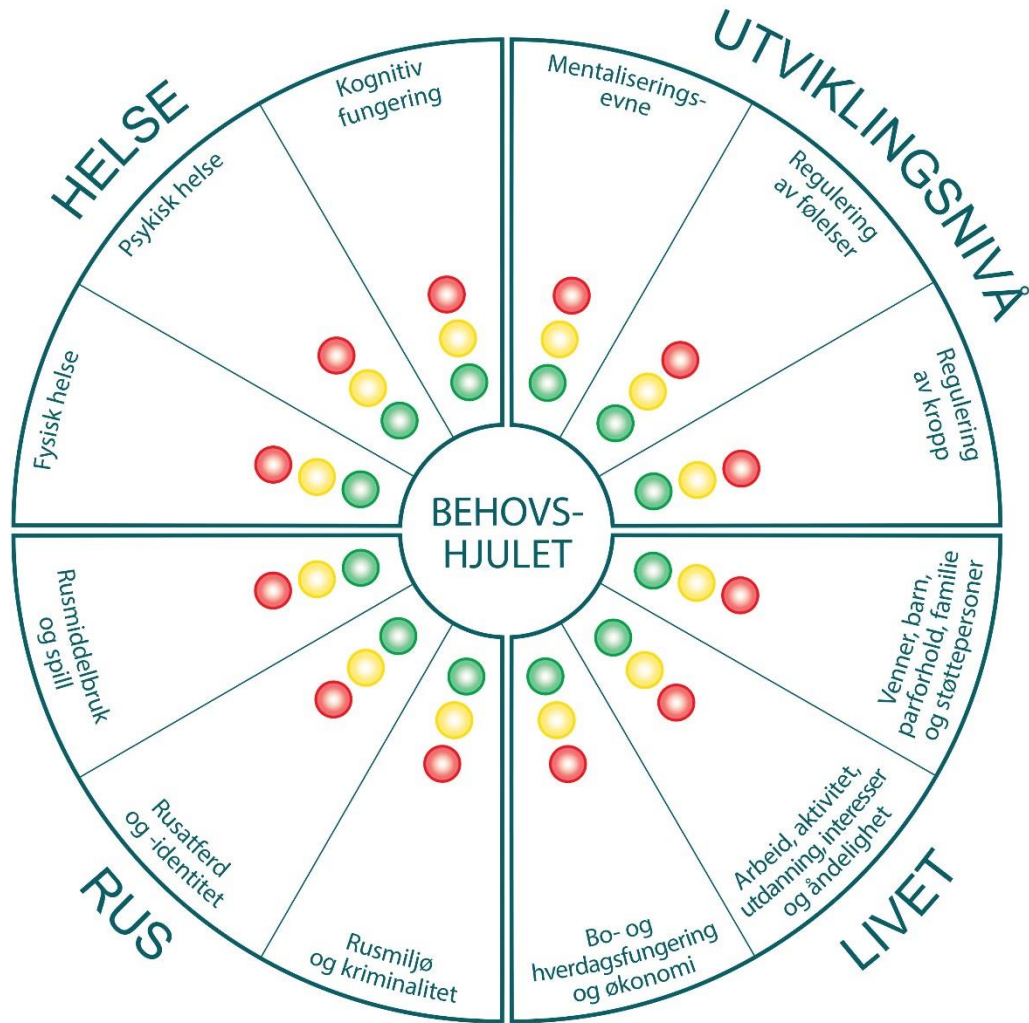
1. Høy **puls**, hjertebank, **pustevansker**, kaldsvette, kvalningsfølelse, kvalme, tørr munn, spente **muskler**
  2. **Tankekjør**, **kaos**, stress, **hypersensitiv**, vaksom, skvetten
  3. Kraftige og ute av kontroll. **Angst, sinne**
  4. **Hektisk**, snakker fort uten stopp, "rød", motorisk **uroelig**, **utagerende**, impulsiv
-

1. **FYSISK**: **Tilpasset** aktiveringsnivået, god **søvn**, regulerer **matinntak**, i kontakt med kroppen
  2. **PSYKISK**: Ignorerer irrelevante stimuli, setter **grenser**, tenker før de snakker/teller til 10, ber om **hjelp**
  3. **FØLELSER**: Alle **følelser tilgjengelige**, passende intensitet/håndterbare
  4. **KLINISK**: Nærværende, mentaliserer og **reflekterer**, integrerer
-

1. Langsom **puls**, flat **pust**, følelsesløs, kulde, avskrudde **muskler**, immobilisering
2. Autopilot, hukommelsestap, reagerer ikke på relevante stimuli, **forvirret**, dissosiasjon, **sansforstyrrelser**, fragmentering av minner/følelser
3. Følelsesløs, **nummen**, tom, skam, avsky, nedstemt, håpløshet, **oppgitthet**
4. **Treg**, fjern, **passiv**, "hvit", faller ut i samtalen, husker ikke fra forrige terapitime

Hovedeffekter av rusmidler

Manual

for stabilisering og
ferdighetstrening etter
traumatiske hendelser

Utarbeidet av Modum Bads traumepoliklinikk i Oslo
og Regionsenter for barn og unges psykiske helse,
helseregion Øst og Sør

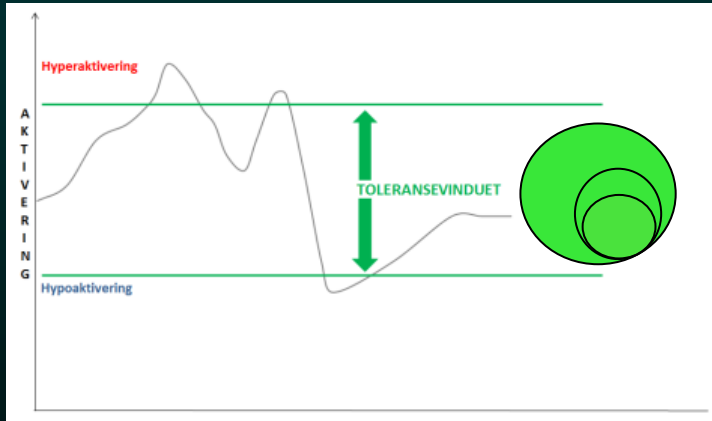
*Torunn Støren, Sveinung Odland og
Helen Johnsen Christie*

Kapittel 3 Søvnproblemer	20
Betydningen av et stabilt søvnmønster	21
Vanlige søvnproblemer	21
Traumer og problemer med søvn	21
Å forbedre søvnkvaliteten	21

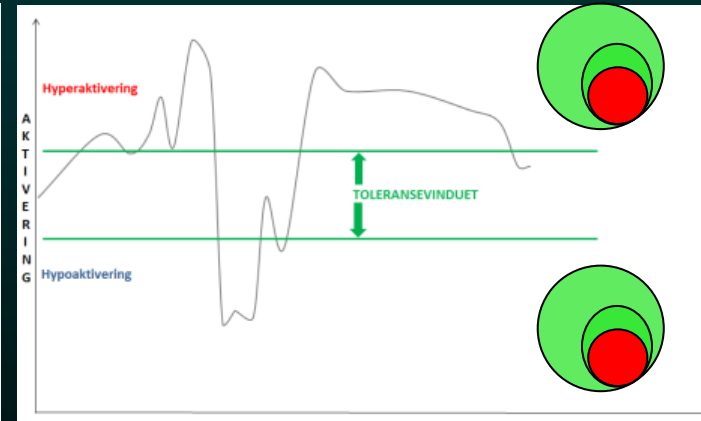
Kapittel 4 Konsentrasjon	29
Store forskjeller mellom mennesker	30
Sammenheng mellom traumeplager og vansker med arbeid/utdanning	30
Tips for å gjøre arbeids-/skolehverdagen lettere	31
Tilrettelegging i arbeids-/skolesituasjon	31

Kapittel 7 Følelser

Kapittel 8 Oppmerksomt nærvær	60
--------------------------------------	-----------

Trygg regulering

Fareregulering

Mark Bellis
Professor, WHO

Adverse Childhood Experiences ACEs - The Life Course

Child Maltreatment

Verbal abuse
23%

Physical abuse
17%

Sexual abuse
10%

Childhood Household included

Parental separation
20%

Domestic violence
16%

Mental illness
14%

Alcohol abuse
14%

Drug use
5%

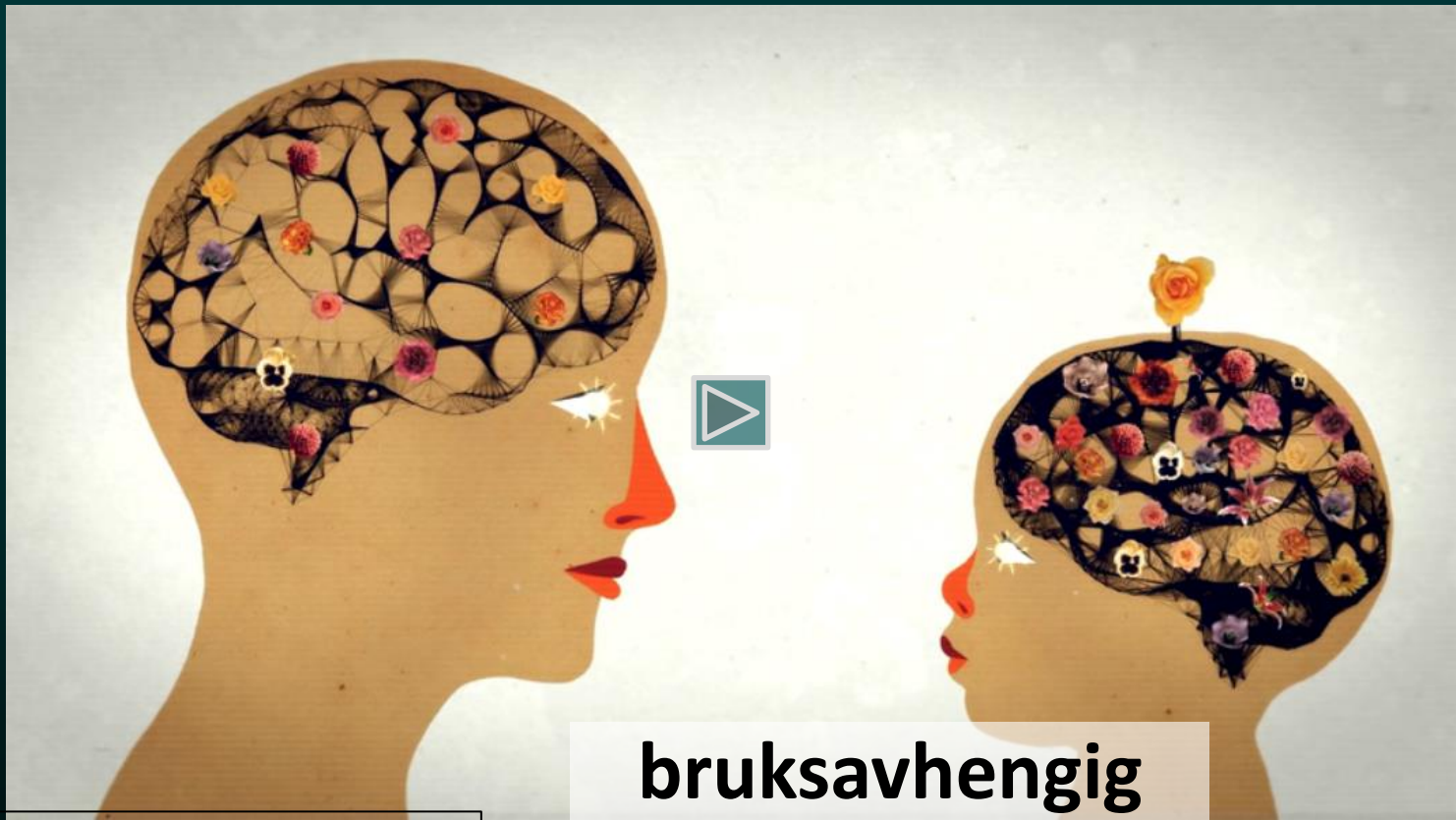
Incarceration
5%

ACE/

vonde opplevelser → sykdom, rus, vold, tidlig død

Look What Happens in Your Brain When You Change
Your Mind. Dr. Joe Dispenza
<https://www.youtube.com/watch?v=zLp-edwiGUU>

bruksavhengig hjernebygging

Kartlegging

modenhet

= utviklingsforsinkelse

Krav om:

frustrasjonstoleranse

fleksibilitet

tilpasning

problemløsning

→ *utfordrende atferd*

mestrings-
område

nærmeste
utviklingszone

utenfor mestrings-
muligheter

Kognitiv, følelsesmessig og motorisk (sansning, kroppslige fornemmelser)

utvikling følger

forskjellige utviklingslinjer

→ Hvor moden er personen generelt?

Kognitiv, følelsesmessig og motorisk (sansning, kroppslige fornemmelser)

fungering endrer seg fra minutt til minutt, alt etter belastninger

→ Hvordan fungerer han i dag?

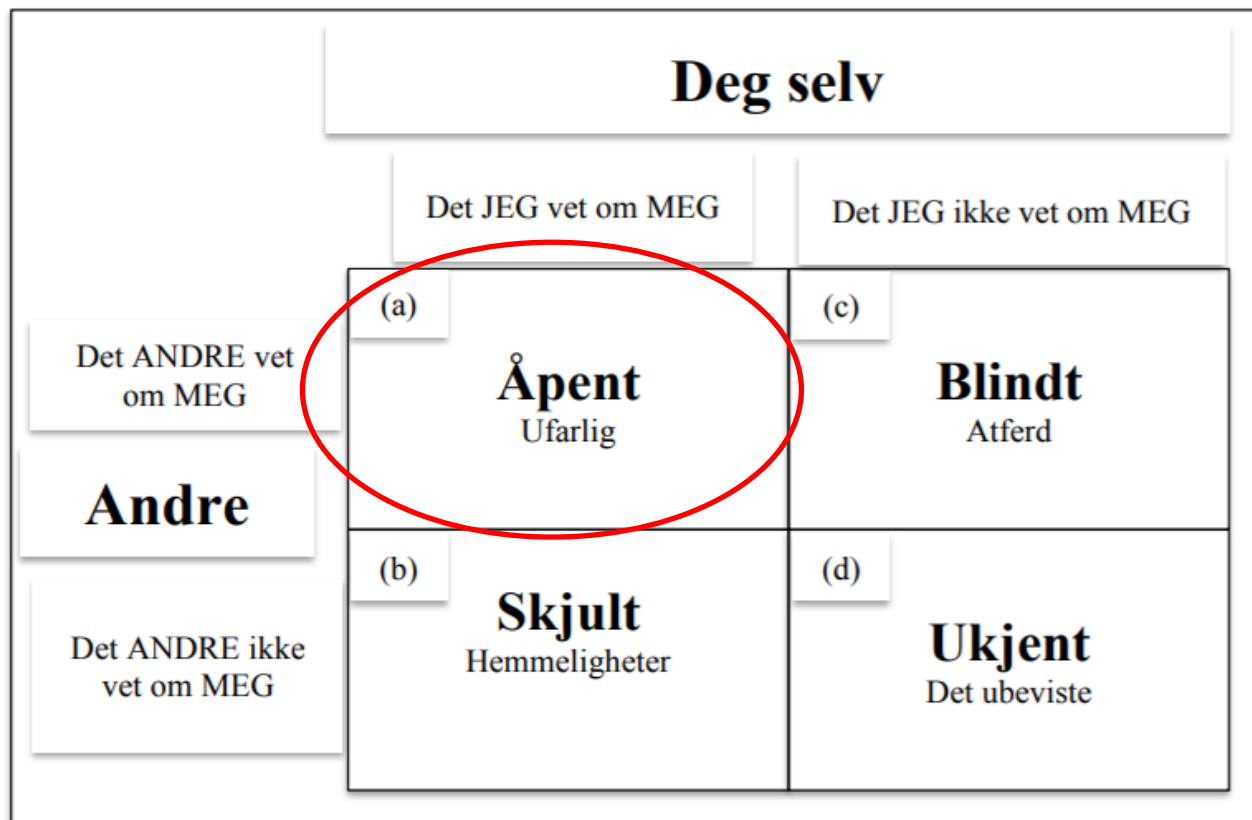

Foto: Jonatan Rosengren
Drake/Stoltzkleiven Opp

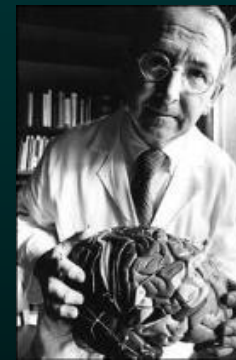
Foto: Adresseavisen

Figur 1: Joharis vindu (Henriksen & Skevdal, 1995, s. 211-213).

**Den treenige
hjernen**

The triune brain -
Paul D. MacLean
(1964)

Den treenige hjernen

Susan Hart
psykolog

DE NEUROAFFEKTIVE KOMPASSER

DET PRAEFRONTALE KOMPAS

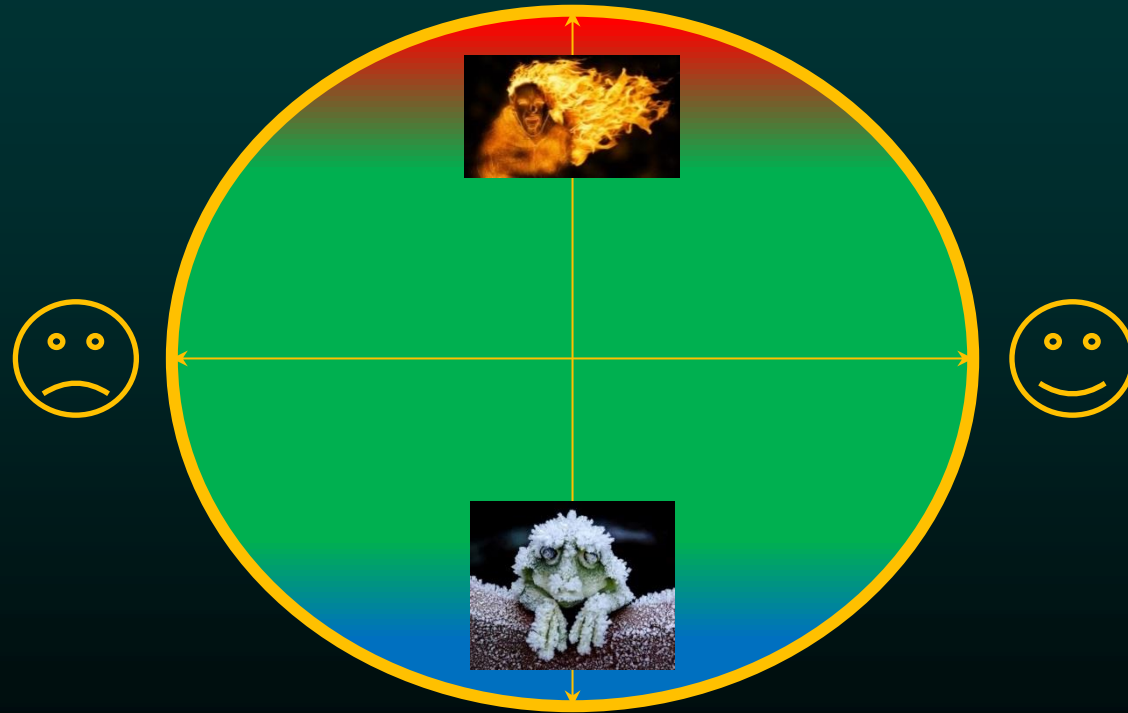
DET LIMBISKE KOMPAS

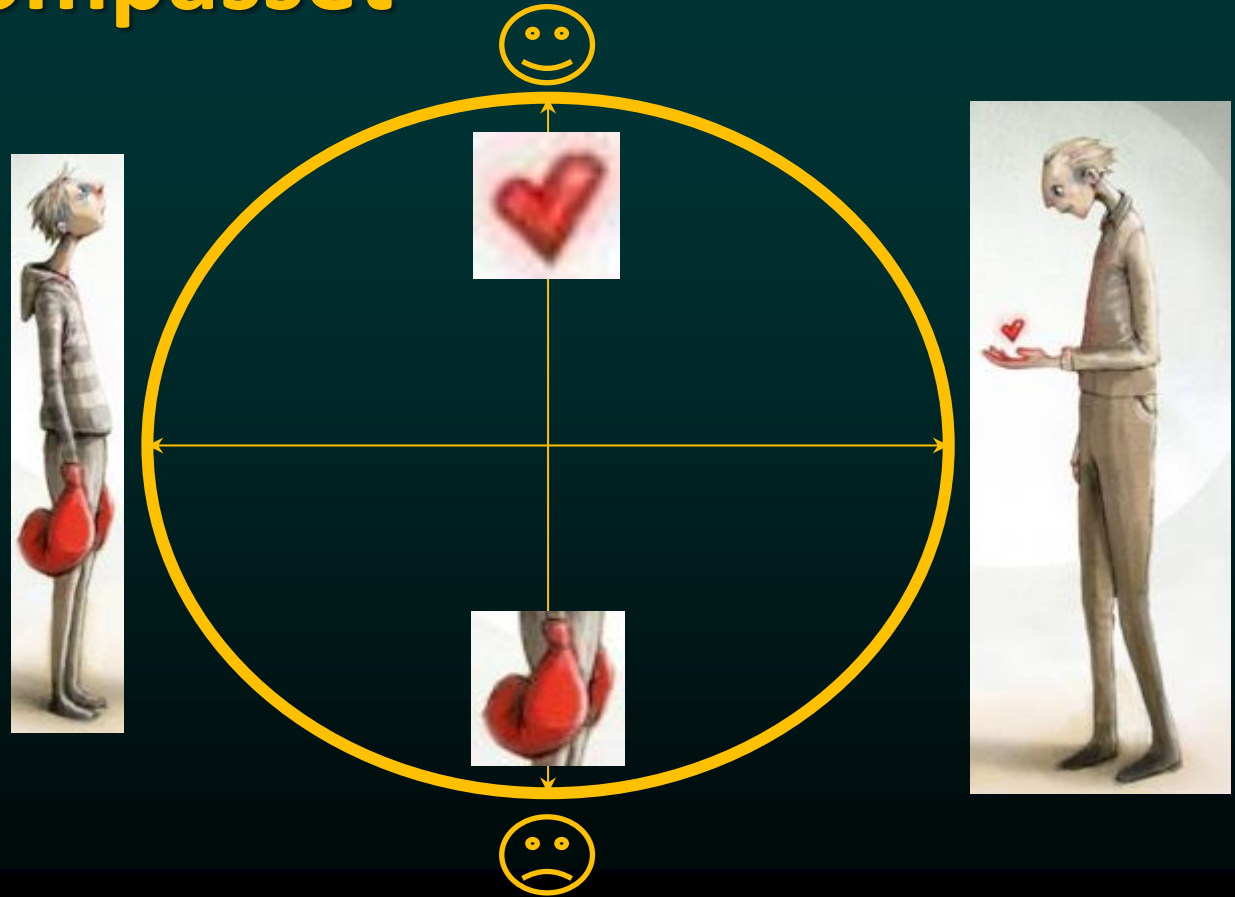
DET AUTONOME KOMPAS

Sansekompasset

Følelseskompasset

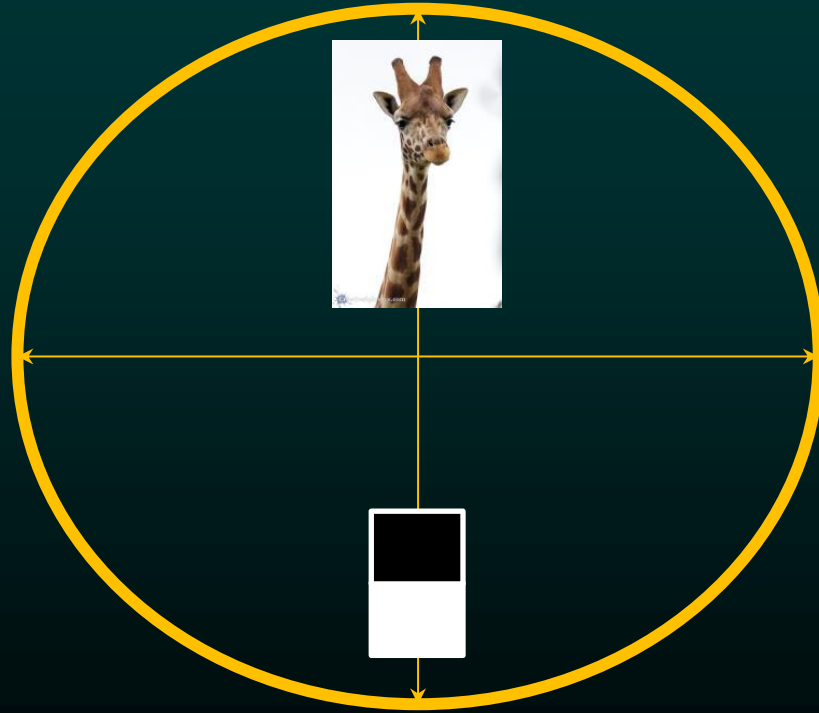

LISA AISATO

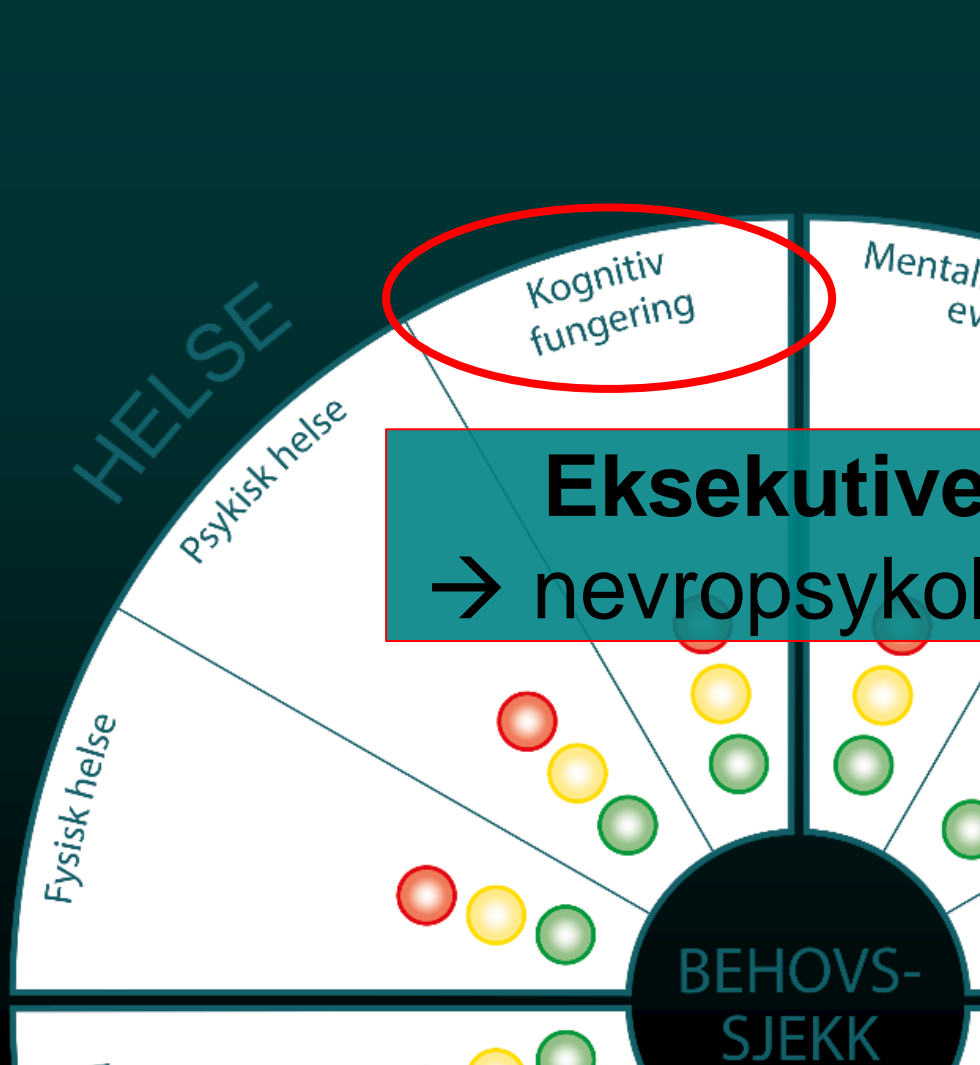

Tenkekompasset

Eksekutive funksjoner
→ nevropsykologisk utredning

funksjoner og svikt, hva fører det til og de som sliter med det. [Mer om hjernehjelp](#)

Om NAV og kognitiv svikt

At man har fått en kognitiv svikt betyr ikke at man ikke kan være i arbeid, det finnes hjelpemidler og det finnes rådgivning.

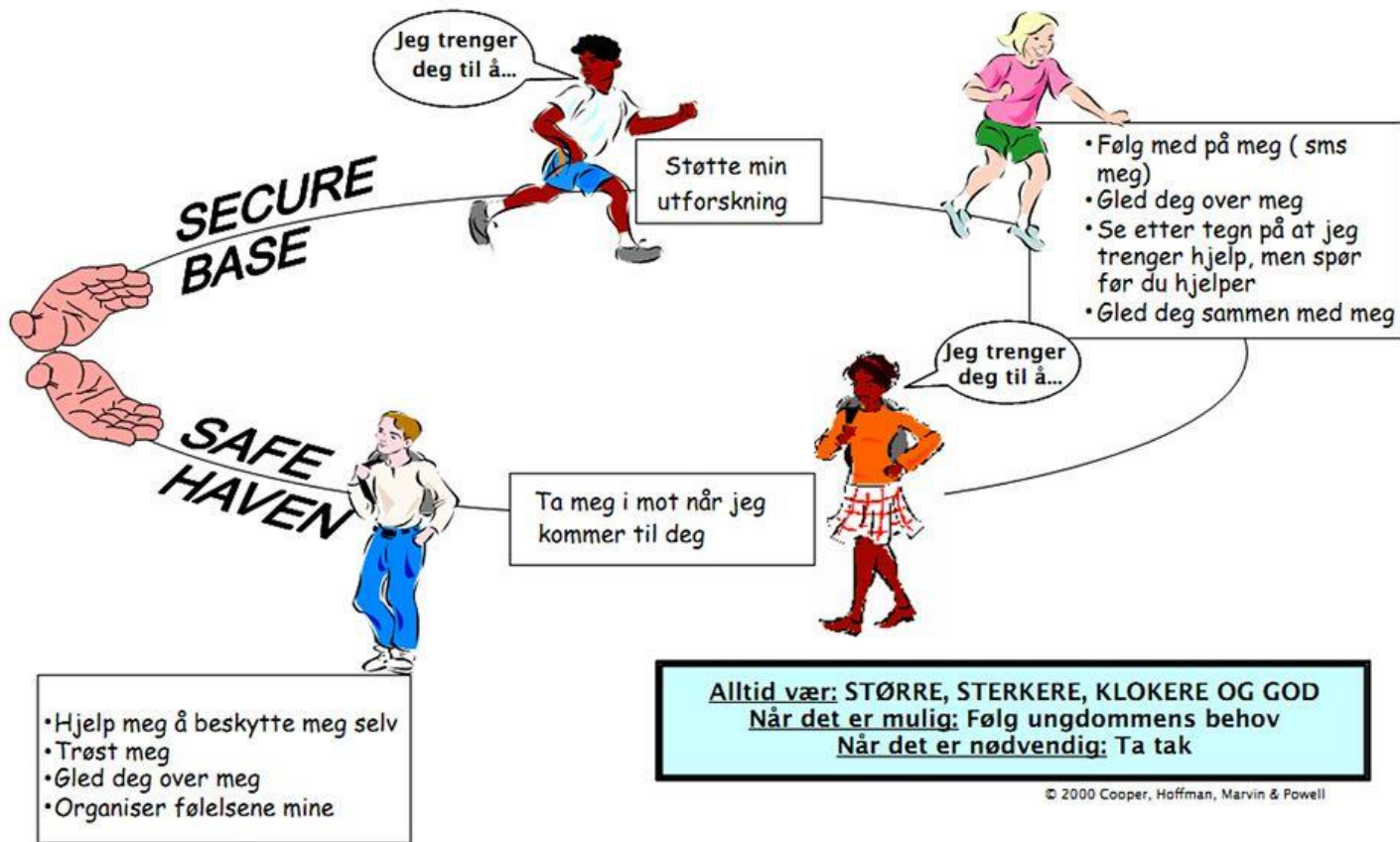
NAV kompetansesenter for tilrettelegging og deltakelse er et landsdekkende tilbud som gir råd og veiledning om tilrettelegging i arbeidslivet for personer med kognitive vansker som følge av hjerneskade. Brukere som kommer under denne gruppen er de som har vært utsatt for en ulykke, hatt hjerneslag eller svulst på hjernen.

NAV kompetansesenter kan gi råd om hva som skal til for at den enkelte kan delta i arbeid,...

Fremgangsmåte

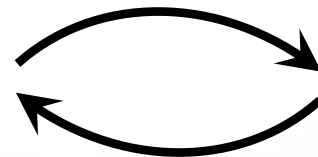
Er han PRATEKLAR?

Trygghets sirkelen

1. støtt min **utforskning**

2. **ta imot** meg

3. **vær der for** meg

Circle of Security Animation

<https://www.youtube.com/watch?v=1wpz8m0BFM8>

Hva har min ro
med deres fremtid å gjøre?

Modning skjer i relasjoner

når sanser, følelser og tanker aktiveres samtidig

NRK

"Kanskje du skal bruke det på noe som betyr noe?"

NRK

Jan så noe i meg
som ingen andre så.

03:24

hjelp

NRK

–Og jeg er veldig stolt av deg.
–Takk. Det betyr mye for meg.

04:01

hjelp

– I alt relasjonsarbeid er det en viktig sammenheng mellom hvor langt vi er kommet i vår **utvikling som person**, og hvor langt vi kan komme i vårt **arbeid med andre**.

Greta Marie Skau

respektløshet

sutring

avvisning

sinne

Traumefeltets viktigste "terapi"?
<https://www.youtube.com/watch?v=hiOgpLjNcTA>

**regulering =
overstyre speilnevronene**

kontakt > kommentar

Brené Brown on Empathy
<https://www.youtube.com/watch?v=1Evwgu369J>

Manualer, retningslinjer og lover
sier mye om **HVA** man skal gjøre,
men lite om

HVA som passer for **HVEM NÅR**

Hva skal vi gjøre når?

Utviklingshuset er systematisering av magefølelsen

UTVIKLINGSHUSET

Utforskning

3

Tilhørighet

2

Stabilitet

1

Forutsetninger

0

- Rettskilder
- § Lov
- Storingsvedtak

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenestelov...)

Innholdsfortegnelse ▾

Kapittel 3. Kommunenes ansvar for helse- og omsorgstjenester

§ 3-1. Kommunens overordnede ansvar for helse- og omsorgstjenester

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.

Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne.

Kommunens ansvar etter første ledd innebærer plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om pliktens innhold.

Kommunens helse- og omsorgstjeneste omfatter offentlig organiserte helse- og omsorgstjenester som kommunen eller fylkeskommune.

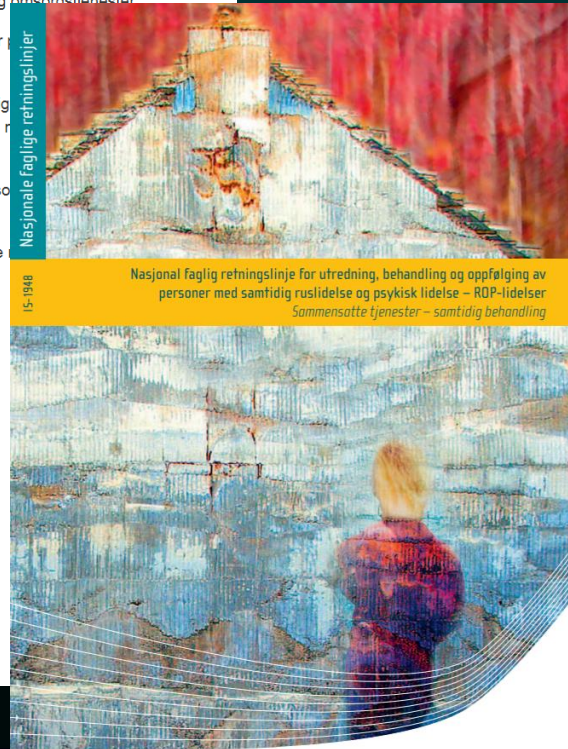
Tjenester som nevnt i første ledd, kan ytes av kommunen selv eller ved at kommunen inngår avtale med private tjenesteytere. Avtalene kan ikke overdras.

0 Endres ved lov 16 juni 2017 nr. 55 (ikr. fra den tid Kongen bestemmer).

§ 3-2. Kommunens ansvar for helse- og omsorgstjenester

For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 skal kommunen blant annet tilby følgende:

1. Helsefremmende og forebyggende tjenester, herunder:
    - a. helsetjeneste i skoler og
    - b. helsestasjonstjeneste
  2. Svangerskaps- og barselomsorgstjenester
  3. Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner, herunder:
    - a. legevakt,
    - b. heldøgns medisinsk akuttberedskap,
    - c. medisinsk nødmeldetjeneste, og
    - d. psykososial beredskap og oppfølging.
  4. Utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning
  5. Sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering
- og andre helse- og omsorgstjenester, herunder:

Nasjonale faglige retningslinjer

15-1948

Nasjonale faglige retningslinjer for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse – RDP-lidelser
Sammensatte tjenester – samtidig behandling

31

27

29

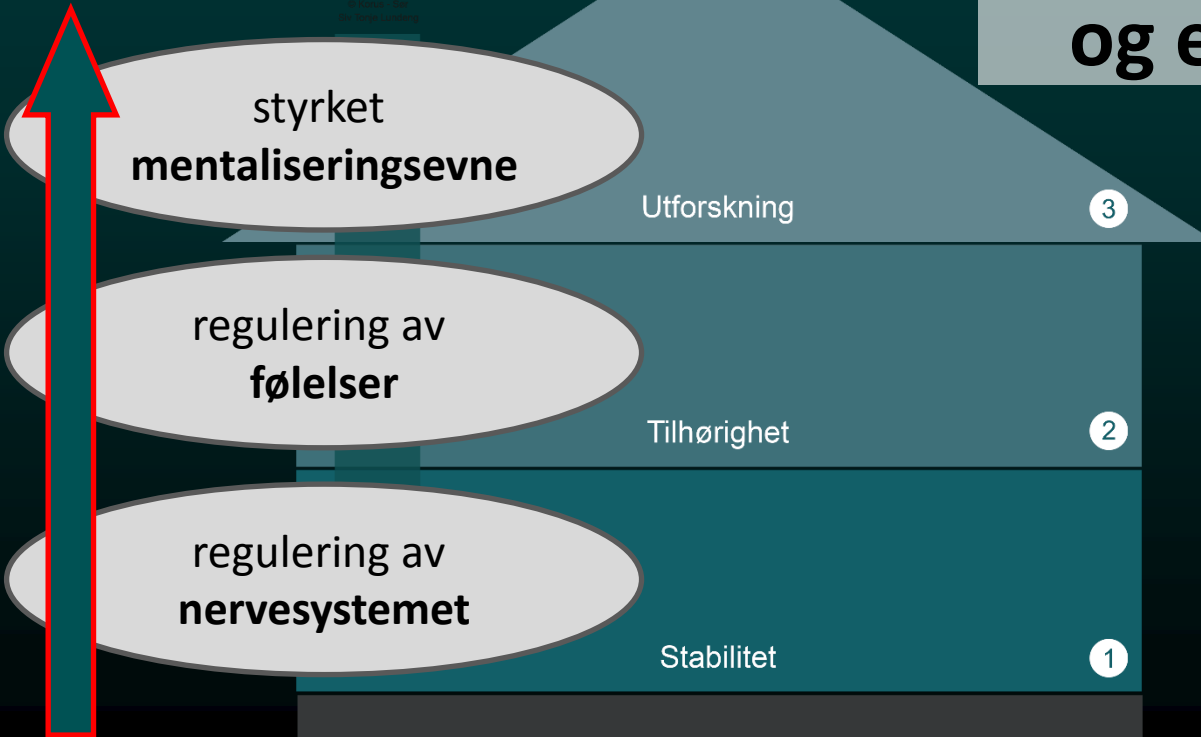
28

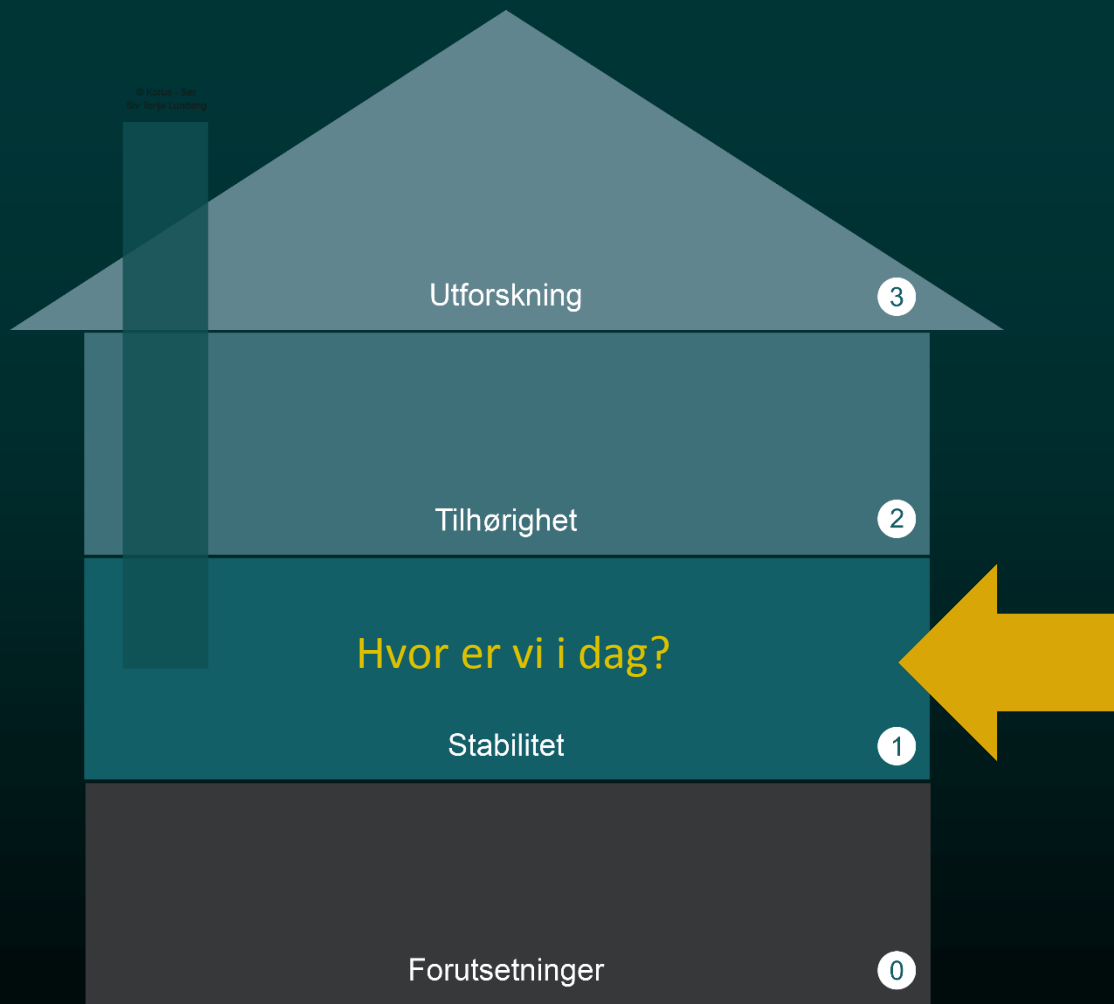
"H.M. Kongen har utnemnt psykolog Per Isdal til Ridder 1. klasse av Den Kongelige Norske St.Olavs Orden for pionerarbeidet hans for norsk psykol...
Se mer

Fuck
egenomsorg!

**regulerings-
støtte gir vekst
og endring**

Er han PRATEKLAR?

BLÅLYS

RUS

NØDVENDIG MEDIKASJON

BILKJØRING

ERNÆRING

PSYKOSE

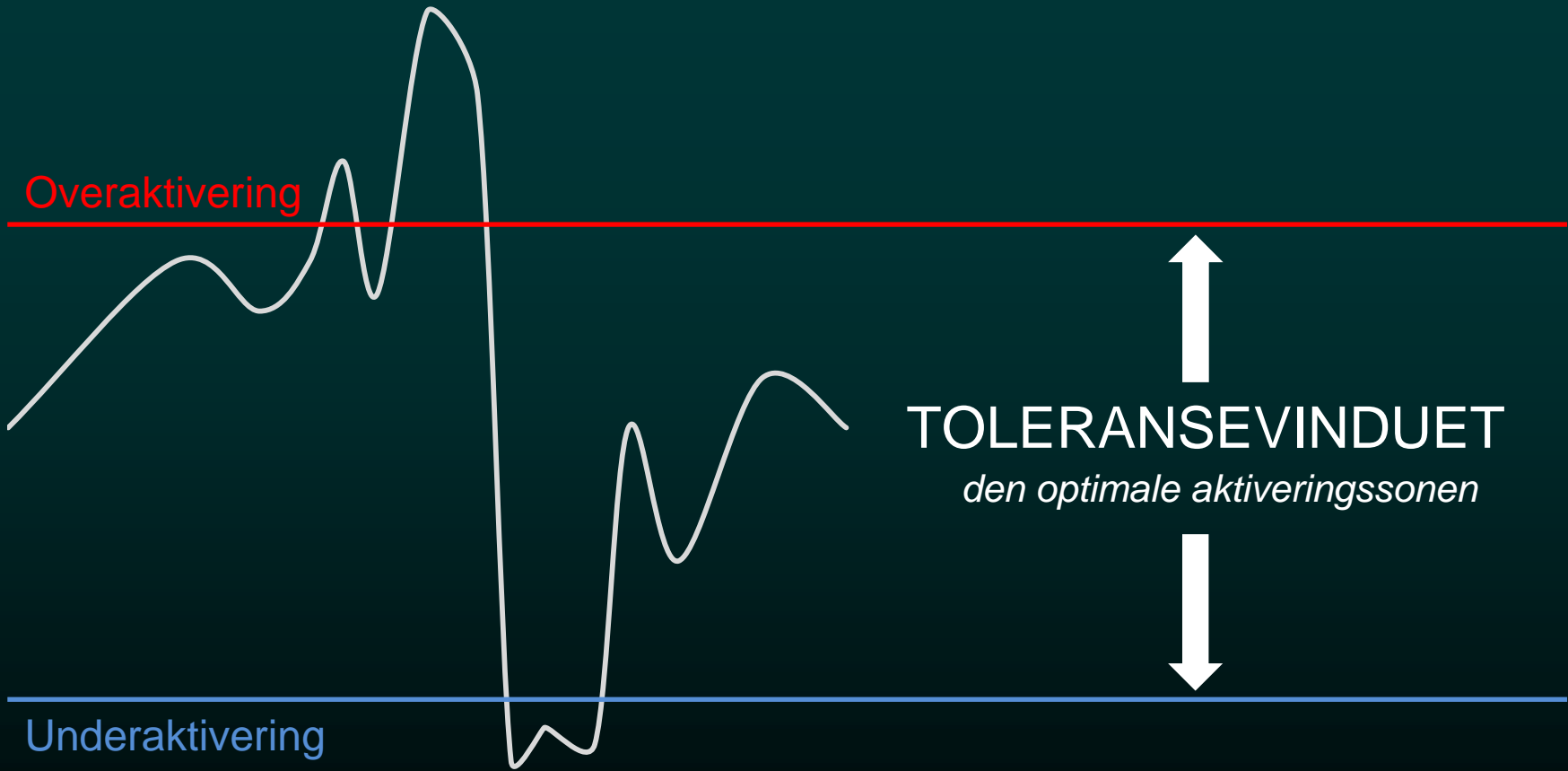
OVERDOSE

SOMATISK SYKDOM

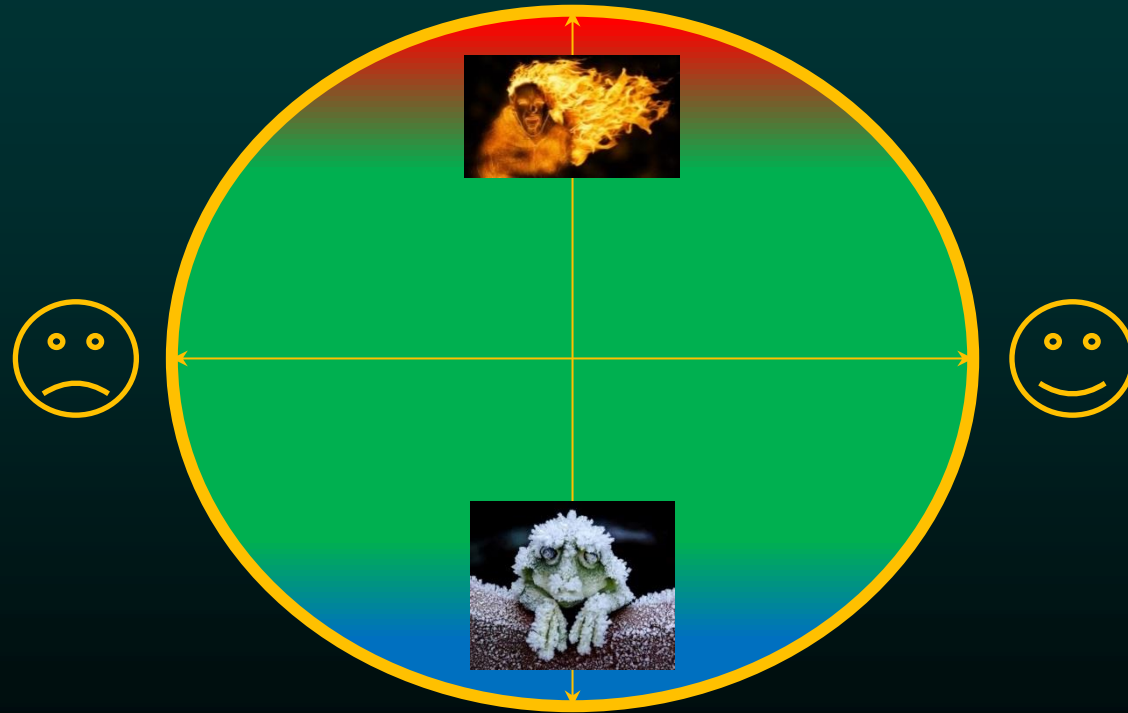
SELMORDSFARE

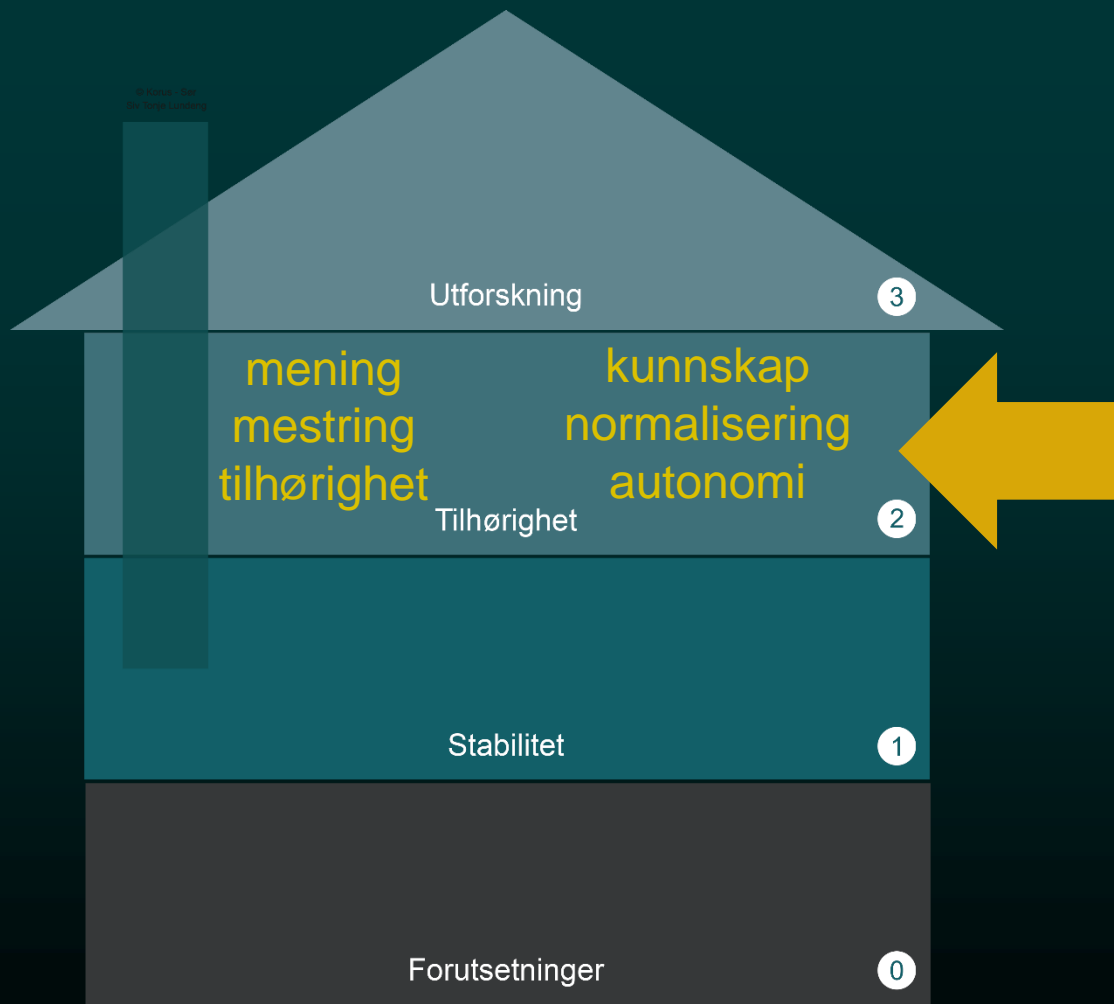
BOLIG

VOLD

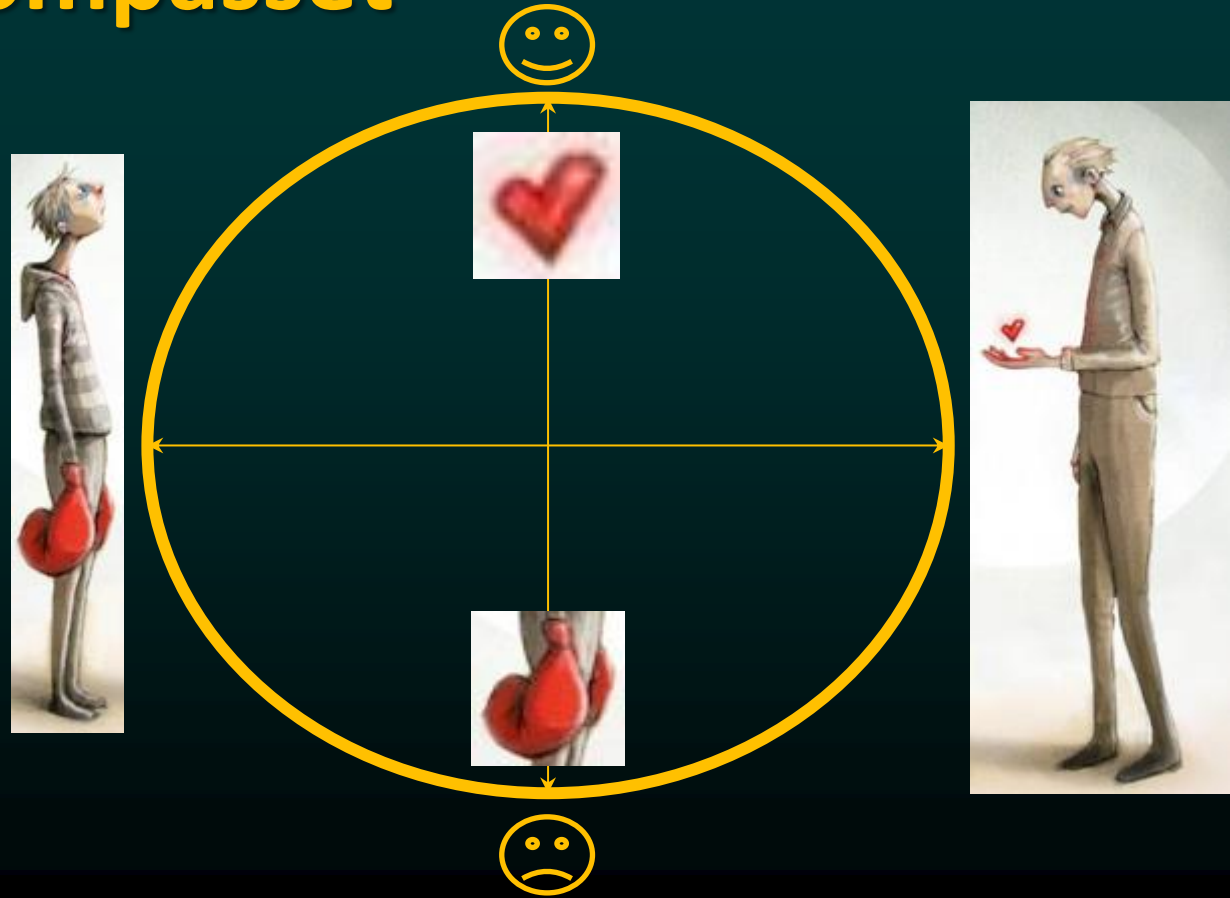

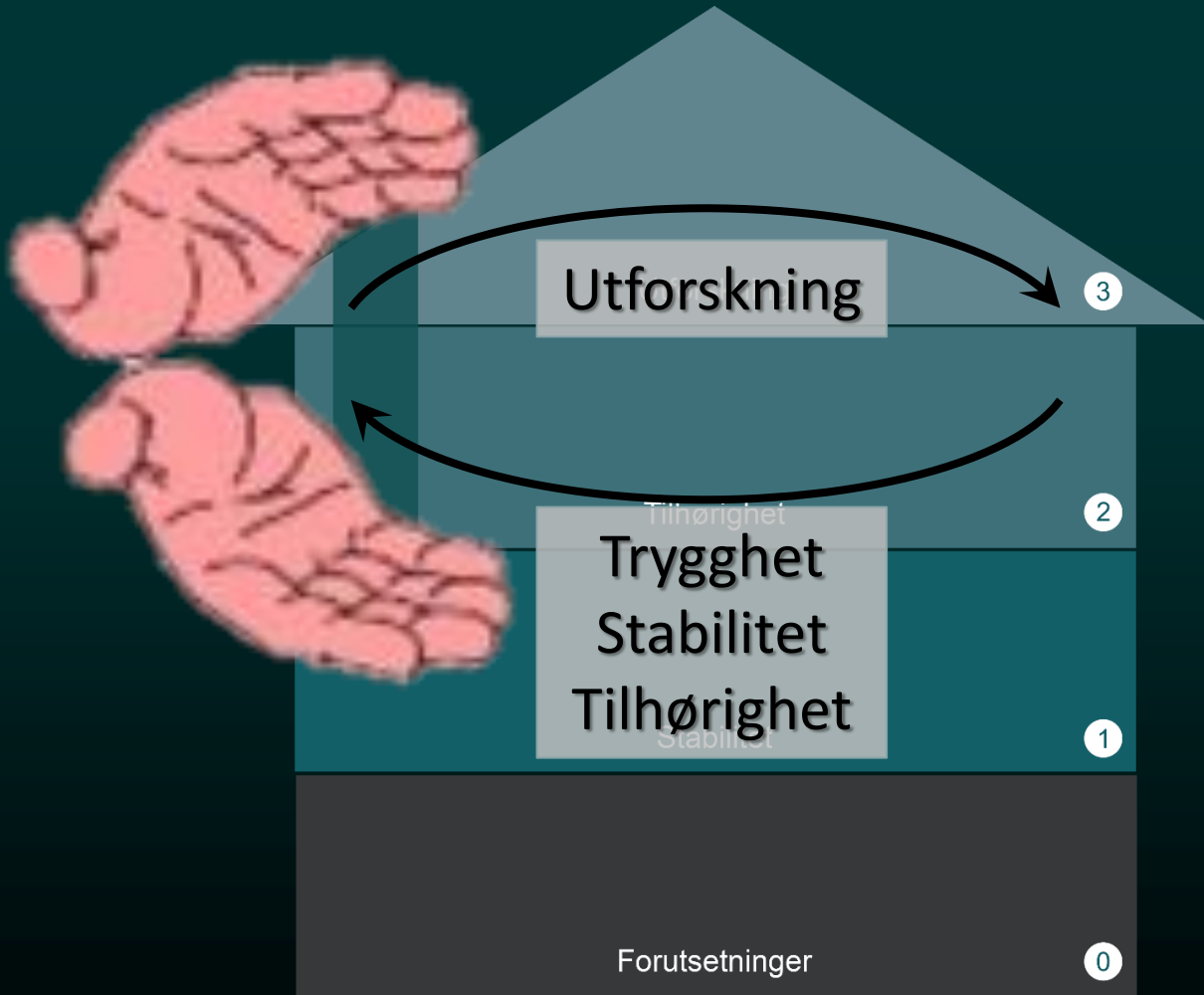
Sansekompasset

Følelseskompasset

Utforskning

3

Tilhørighet

Trygghet

Stabilitet

Tilhørighet

Stabilitet

2

1

Forutsetninger

0

© 2014, 2016
The Center for Learning

samtaleintervensjoner

Utforskning

3

Tilhørighet

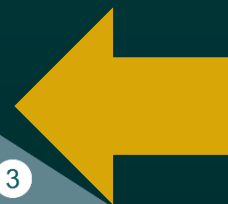
2

Stabilitet

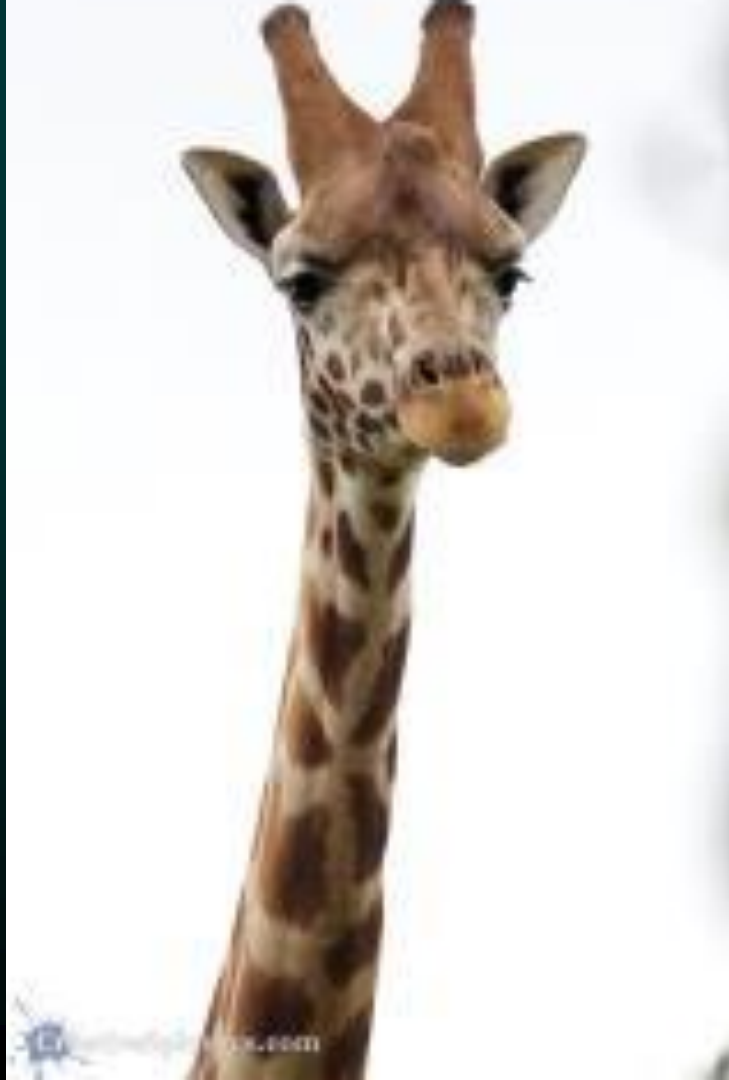
1

Forutsetninger

0

Mentalisering:
forstå
følelser, tanker og
handlinger

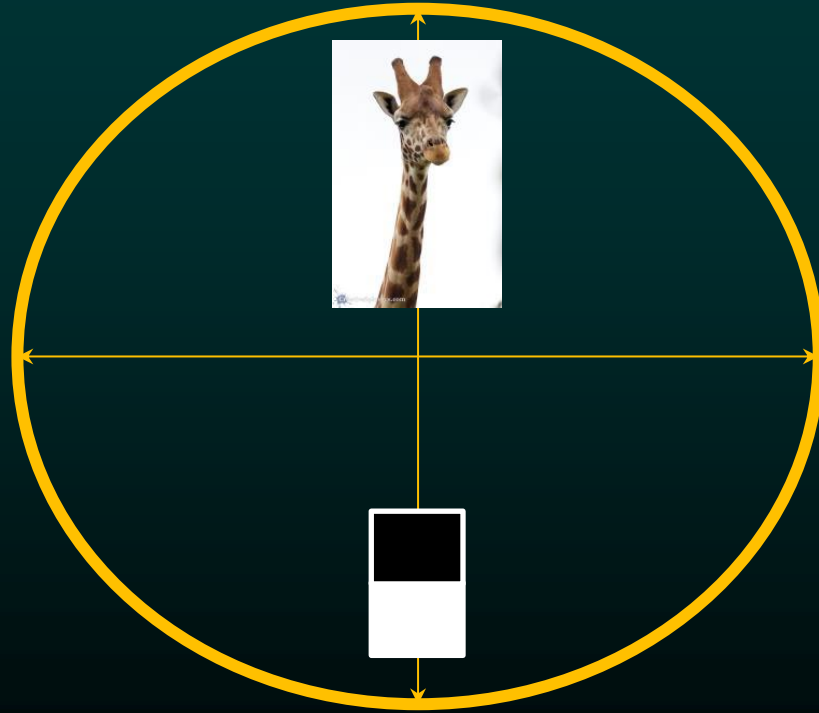
dårlig mentalisering

god mentalisering

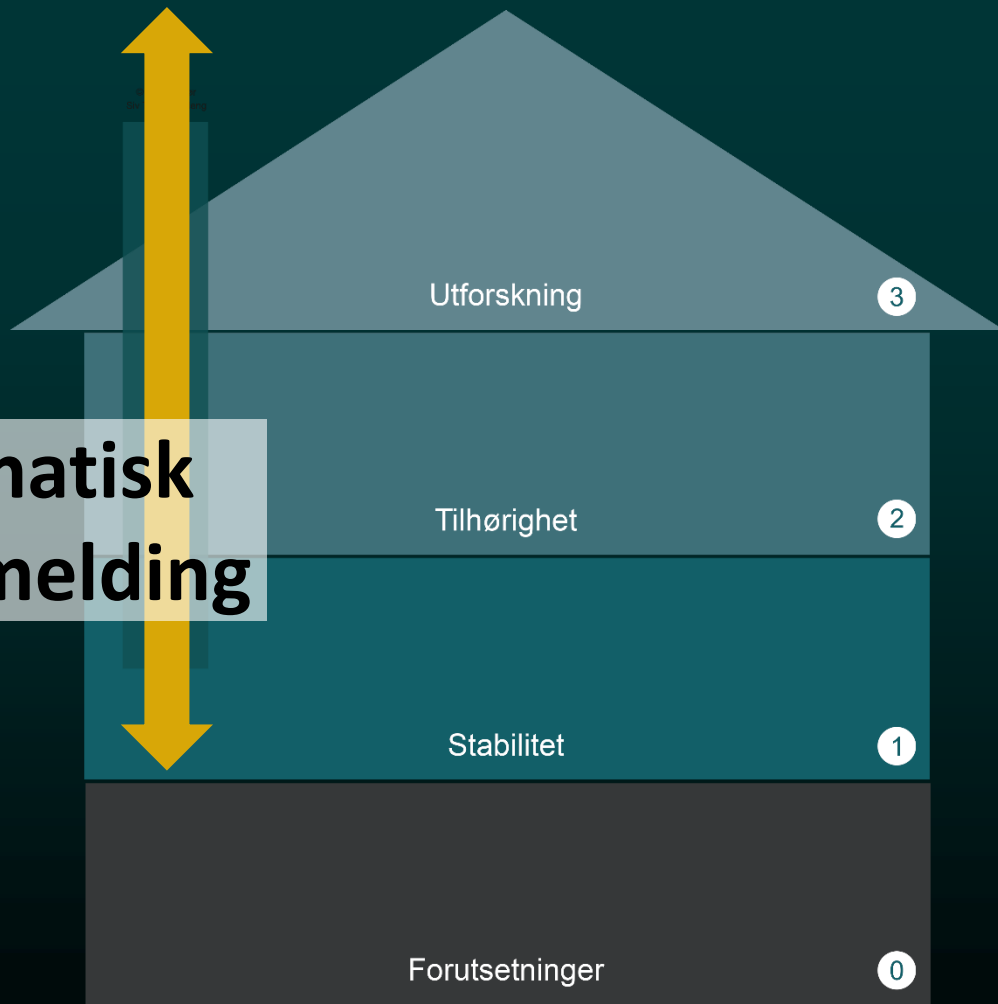

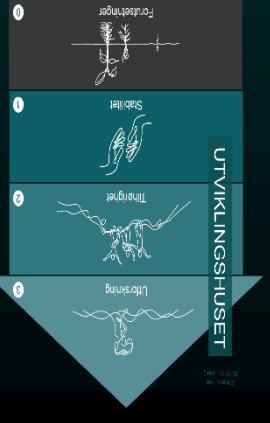
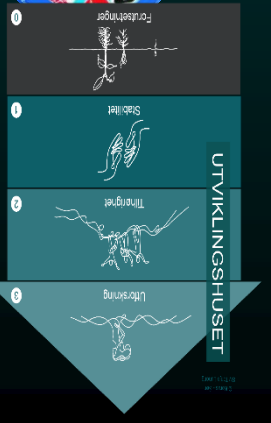
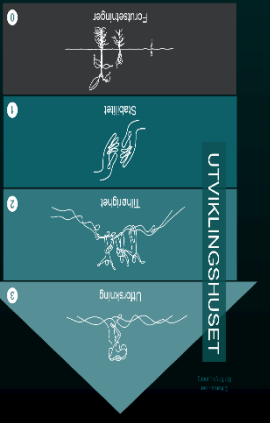
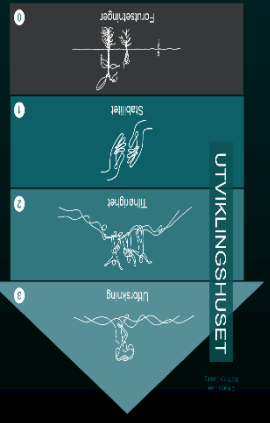
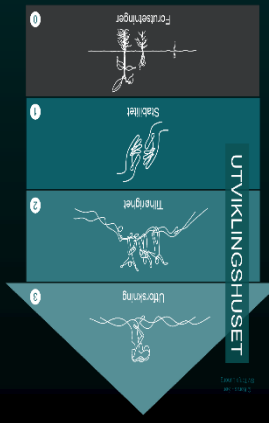
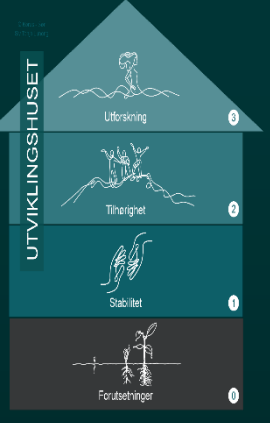
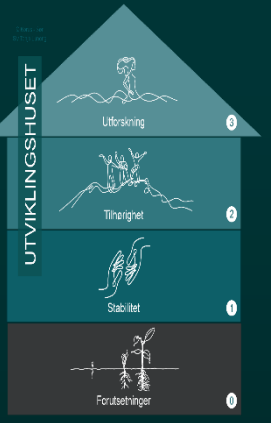
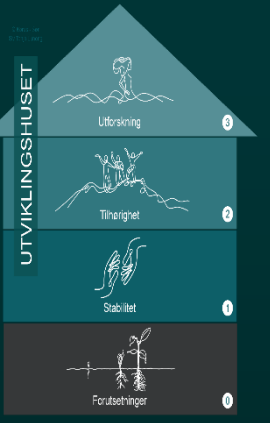
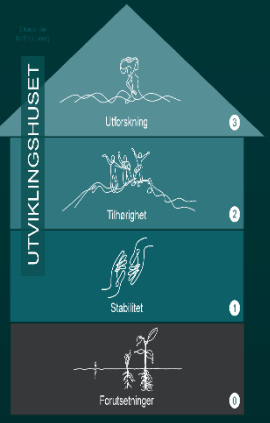
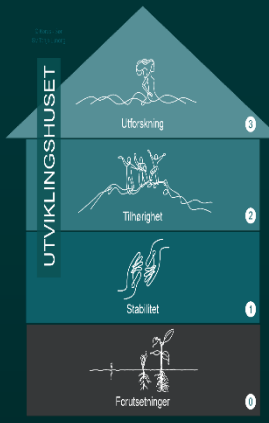
dårlig mentalisering

Tenkekompasset

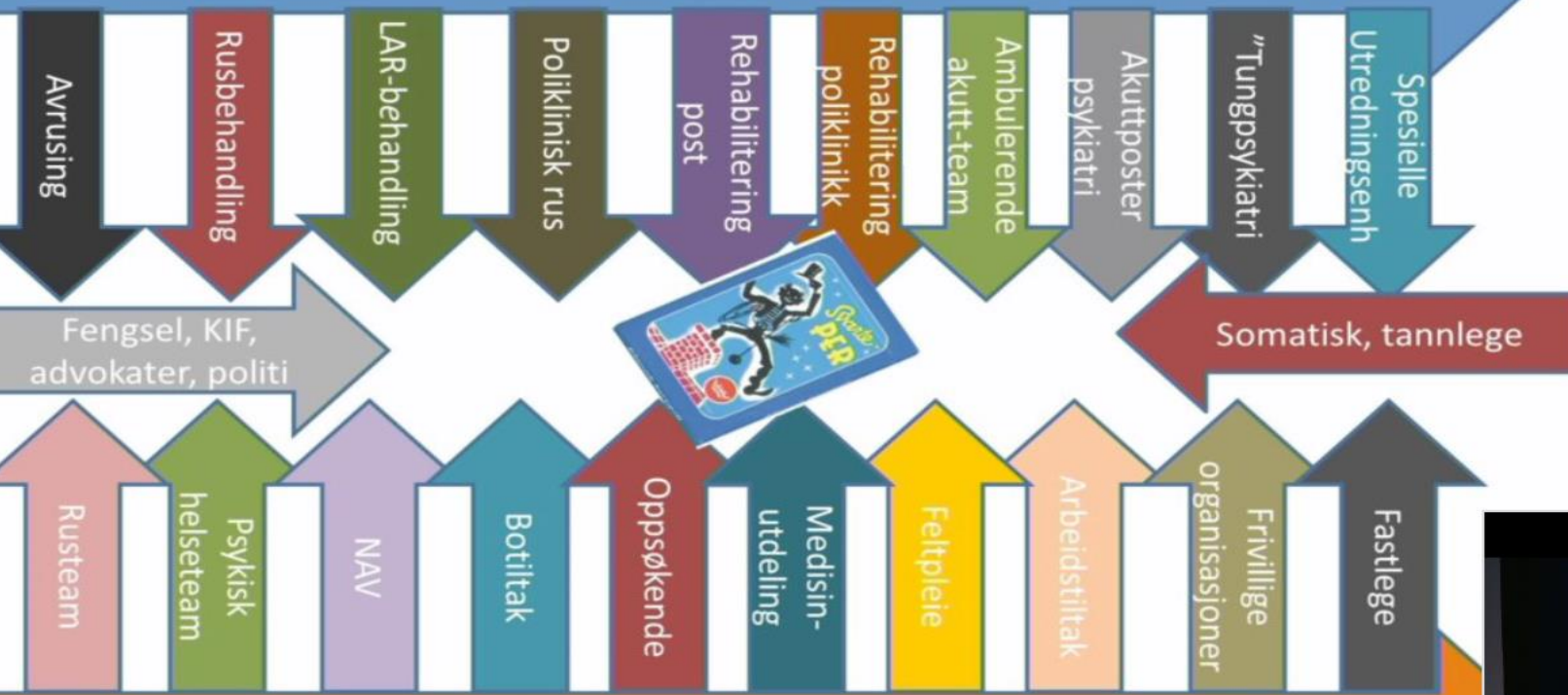

**systematisk
tilbakemelding**

Spesialisthelsetjenestene

De kommunale tjenestene

Paused

Bård Grønstøl

Styrke ressenser

det gode liv

ressursjakt

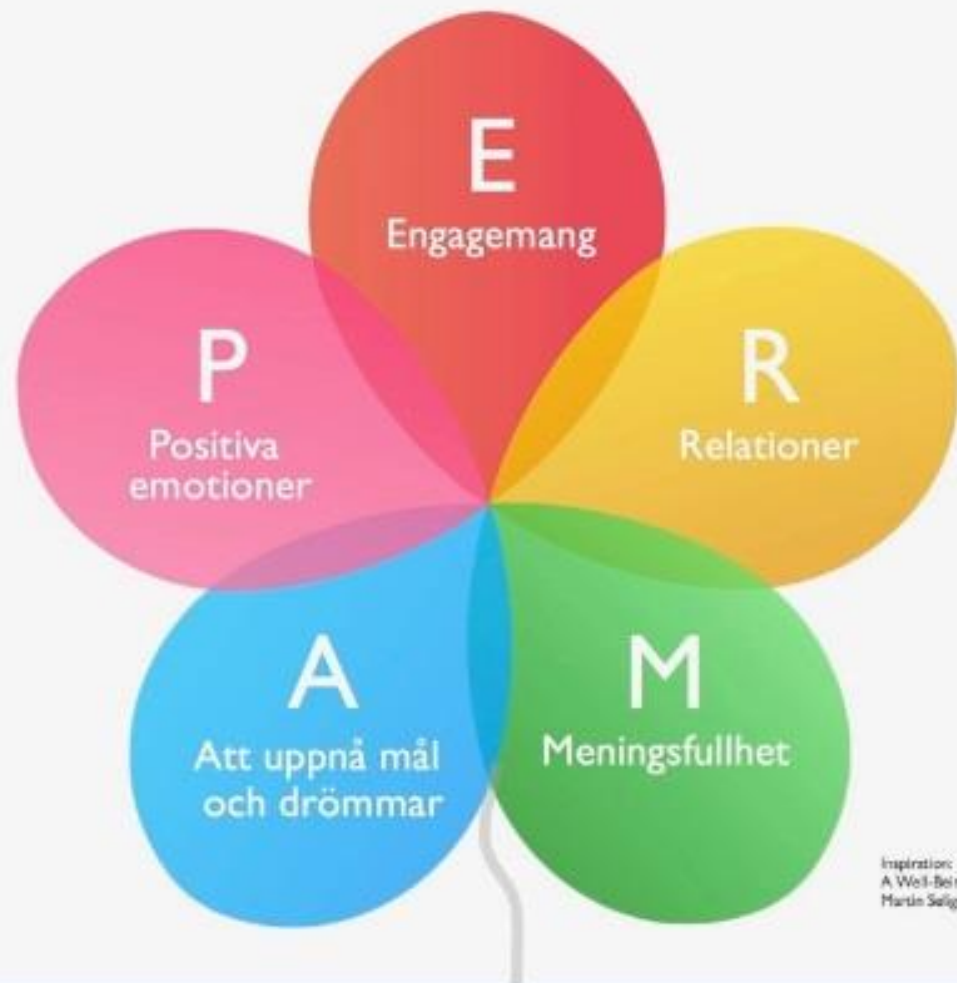
lek

verdier

mindfulness

selvmedfølelse

PERMA Blomstring

Inspiration:
A Well-Being Theory
Martin Seligman

STYRKEBASERAD

VEIEN

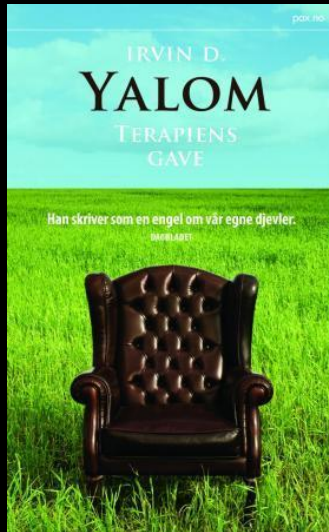
HYEIN

FLØIEN ST.

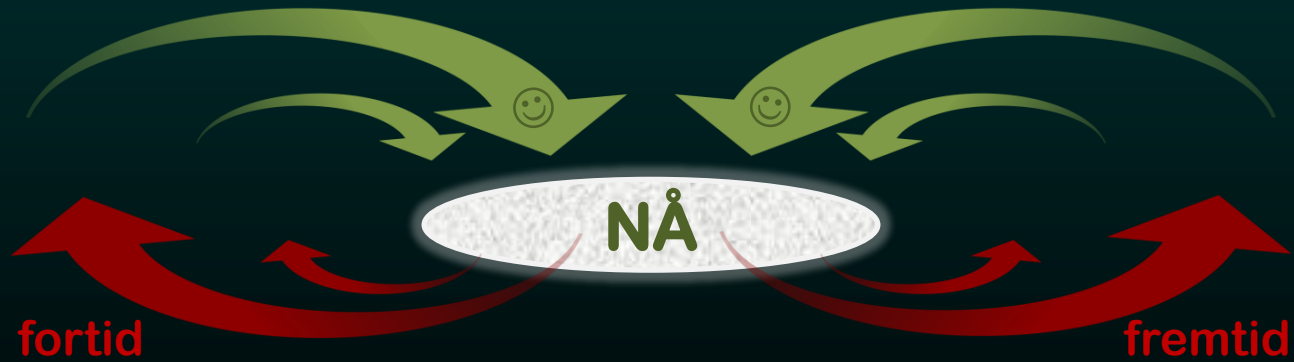
320 m.o.h. Største stigning 26°

Irvin Yalom (86 år):

1. Ta vare på deg selv
2. Forstå deg selv svært godt
3. Fortsett med det hele livet

mindfulness

HOW TO
TRAIN
YOUR
**MONKEY
MIND**

-1:47

Why Mindfulness Is a Superpower: An Animation

<https://www.youtube.com/watch?v=w6T02q5hnT4>

Mindfulness og medfølelse

EN VEI TIL VEKST ETTER TRAUMER

KATINKA THORNE SALVESEN
MALIN WÄSTLUND

bodhi

beingbodhi.com

[About Us](#)

[Blog](#)

**Simple meditation
practices that you can do
anytime, anywhere**

RECOVERY TILGANG:

Større livskvalitet

Meningsfuldhed og succeser...skal nok give:

Højere funktionsniveau

Flere kræfter til at arbejde på at

Reducere symptomer

ANTI-STRESS KIT

Directions:

- 1. Place on FIRM surface.**
- 2. Follow directions provided in the circle.**
- 3. Repeat until you are Anti-Stressed, or become unconscious.**

Hva er det motsatte av depresjon?

lek

All menneskelig kultur oppstår og utvikler seg gjennom lek!

Susan Hart

Lek er hvordan vi gjør ting, ikke hva:

Lekenhet

Sosial kontakt

Engasjert her og nå

Selvagens og verdi

–Optimisme og se etter det gode

(Steve Gross)

Lek

Ikke-dømmende tilstand – flyt, å være

- bedre problemløsning
- følelsesregulering
- stressmestring
- sosial kompetanse

Hvilke følelsesmessige behov får vi dekket gjennom lek?

- * Kjærlighet
- * Omsorg
- * Beskyttelse
- * Bli sett
- * Bli hørt
- * Respekt
- * Empati
- * Selvstendighet
- * Anerkjennelse
- * Bekreftelse
- * Nærhet
- * Stabilitet
- * Forutsigbarhet
- * Veiledning og råd
- * Passende grenser
- * Sette seg mål
- * Lære samarbeid
- * Aksept og ros
- * Uttrykke egne meninger
- * Uttrykke behov og følelser
- * Oppmerksomhet
- * Rett til å slappe av og leke
- * Bekreftelse på egne behov og følelser
- * Glede og nytelse
- * Venner

Bygge ressurser

mestring

**følelsesavhengig
hukommelse**

**kontakt og
tilknytning**

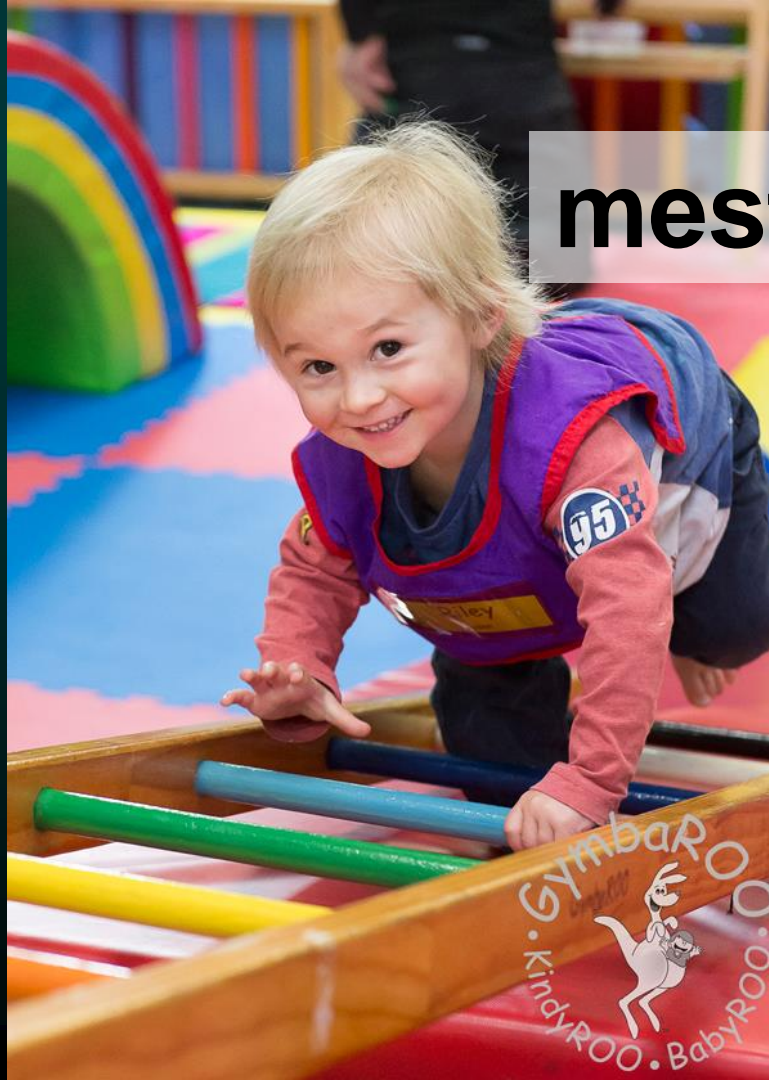
**kontakt og
tilknytning**

*Personens hjerne er en lampe,
tilknytning er at kontakten settes i*

**følelesavhengig
hukommelse**

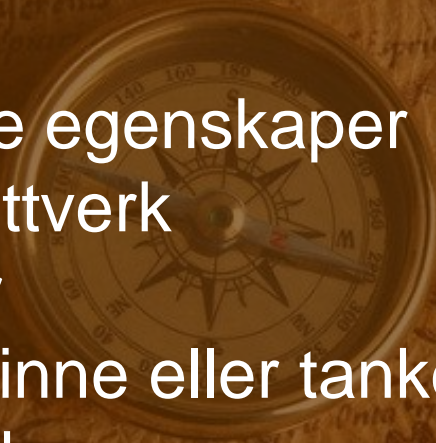
mestring

Gymbaroo
KindyROO • BabyROO •

Ressursjakt

- Personlige egenskaper
- Sosialt nettverk
- Aktiviteter
- Positivt minne eller tanke
- Gjenstander
- ...

Søk og trykk enter.

Barn

Ungdom

Gravide

Andre fagfelt ▼

Kurs og programmer

Verktøy

Forsiden / Kurs og programmer

Kurs og programmer

Se avholdte kurs

Skreddersydde kurs

BrukerPlan Agder
20. september

Basiskurs i rus, tegn og symptomer,
kartlegging og samtaleteknikk rundt
rusmiddelproblematikk
25. september

Barnet & Rusen 2018
Tirsdag 25. - torsdag 27. september

BrukerPlan Telemark
16. oktober

alor nettverkssamling Agder
18. oktober

DU OG JEG OG RUSEN
18. oktober

Ross W. Greene

UTENFOR

ELEVER MED ATFERDSUTFORDRINGER

GADDELLIN DAMM
AKADUMISS

Ung i Agder 2016

FRAFALL I VIDEREGÅENDE OPPLÆRING EN SYSTEMATISK KUNNSKAPSOVERSIKT

SÖLVI LILLEJØRD, KRISTOFFER HALVØRSRUD, ERIK RUUD, KONRAD MORGAN, TOR FREYR, PEDER FISCHER-GRIFFITHS,
OLE JOHAN EIKELAND, TROND EILIV HAUGE, ANNE DÅSVATN HOMME OG TERJE MANGER.

Tett på

Handlingsveileder
- oppfølging av elever i videregående
opplæring med atferd som bekymrer

Mange av de samme risikofaktorene som gjelder for frafall, rus, kriminalitet og ekstremisme vil også påvirke det psykososiale miljøet på skolen og den enkeltes psykiske helse. Beskyttelsesfaktorene fremmer god psykisk helse og virker forebyggende. Listene er ikke uttømmende.

Beskyttelsesfaktorer

- Bli møtt med respekt, anerkjennelse og tillit
- Få bekreftelse på egenverd
- Være inkludert i fellesskapet
- Ha en god venn man kan stole på
- Føle at noen bryr seg om en
- Føle at man gjør noe meningsfullt
- Ha identitet, tilhørighet, fellesskap
- Ha gode forbilder

Risikofaktorer

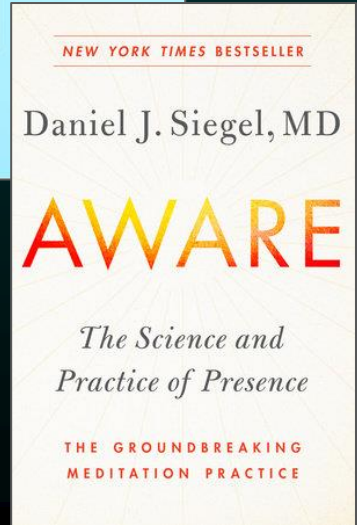
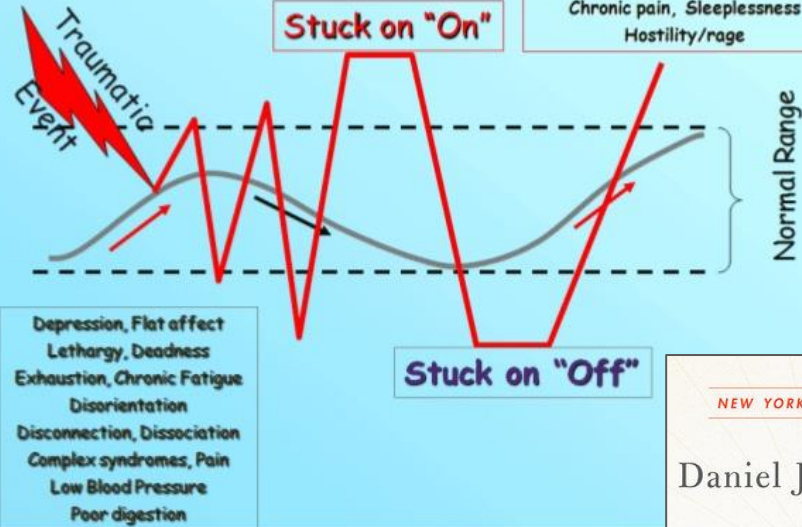
- Utenforskap
- Ensomhet
- Dårlig selvfølelse eller selvbilde
- Meningsløshet
- Prestasjonskrav
- Utseendekrav
- Identitetssøkende
- Opplevelse av mobbing, krenkelse, trakassering, diskriminering, rasisme
- Større endringer i livet

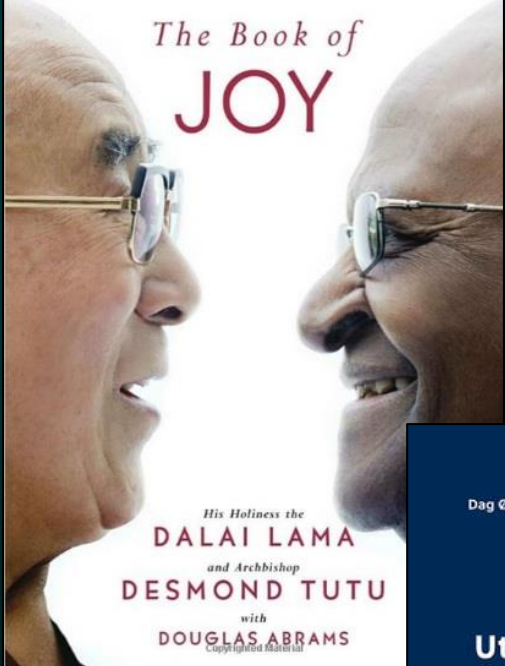
5. Mulige bekymringstegn	31
6. Hva gjør jeg ved bekymring?	32
7. Oppfølging av elever	35
7.1 Bekymringsamtale.....	35
7.2 Faste tverrfaglige møter/TPO-team	36
7.3 Fraværsoppfølging	37
7.4 Akutte hendelser.....	38
8. Nettsider og informasjon.....	40
9. Aktuelle skjemaer	42

Daniel Siegel
drdansiegel.com

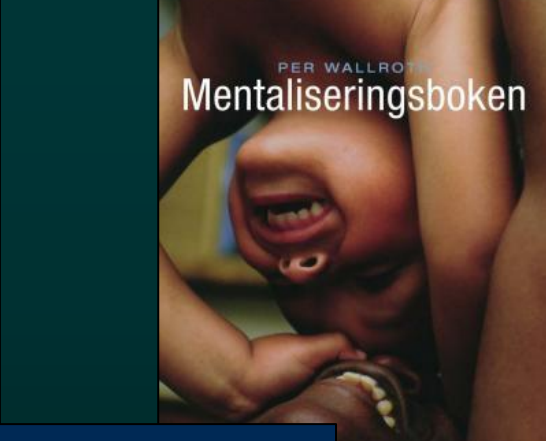
Symptoms of Un-Discharged Traumatic Stress

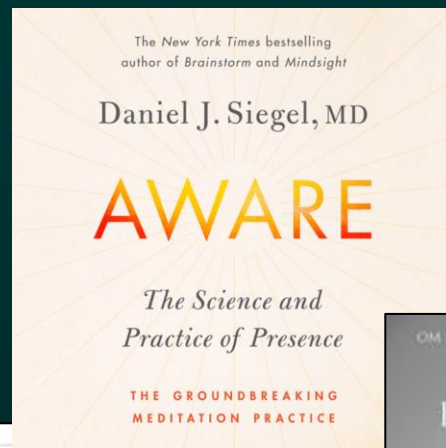

The Book of
JOY

His Holiness the
DALAI LAMA
and Archbishop
DESMOND TUTU
with
DOUGLAS ABRAMS

PER WALLROTH
Mentaliseringsboken

The New York Times bestselling
author of *Brainstorm* and *Mindsight*

Daniel J. Siegel, MD

AWARE

*The Science and
Practice of Presence*

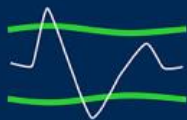
THE GROUNDBREAKING
MEDITATION PRACTICE

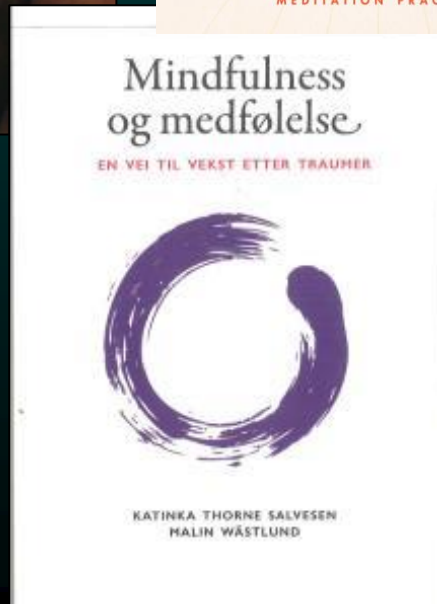
Dag Øystein Nordanger / Hanne Cecilie Braarud

Utviklingstraumer

Regulering som nøkkelbegrep
i en ny traumepsykologi

FAGBOKFORLAGET

**Mindfulness
og medfølelse**

EN VEI TIL VEKST ETTER TRAUMER

KATINKA THORNE SALVESEN
MALIN WÄSTLUND

OM MENTALISERING OG NEUROAFFEKTIVT LEDERSKAP

**LEDELSE MELLEM
HJERNE OG HJERTE**

TRANSEKLETT FORLAG

REDAKTOR

SUSAN HART
HENRIK HVILSHØJ

EN FORKLARENDE LYSBILDEPRESENTASJON

UTVIKLINGSTRAUMER

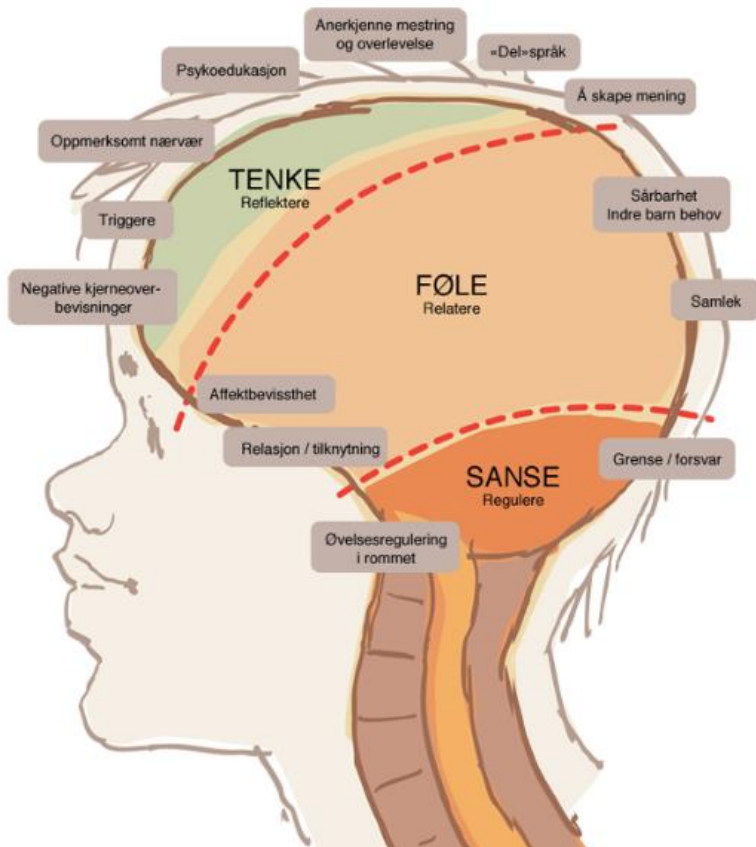
For å forstå hva utviklingstraumer er og kan lede til, er det nyttig å ha med seg litt grunnleggende kunnskap om hjernen og hvordan den utvikler seg. Se Dag Nordanger sin forklarende lysbildepresentasjon.

Les mer

www.cactusnettverk.no

www.traumebevisst.no/edukasjon/traumeforstaaelse.php

TBO i praksis

1-årig videreutdanning i Emosjonsfokusert terapi - for alle terapeuter. Oppstart 12. mars 2019 - Oslo

Oslo - Mars 2019

Norsk Institutt for Emosjonsfokusert terapi tilbyr nå en 1-årig videreutdanning i Emosjonsfokusert Terapi for alle typer terapeuter.

Booking

Aktuelle kurstilbud

Introduksjonskurs i mentalisering og mentaliseringsbasert terapi (MBT)

23.-25. august 2018
Pris 6000 NOK

Påmelding

Mentaliseringsbasert miljøterapi (MBT-M)

20. og 21. september, 25. og 26. oktober, 7. desember.
Pris 14900 NOK

Påmelding

Mentaliseringsbasert terapi (MBT) - Egenerfaring. Kurs og læretapi med professor Sigmund Karterud

21-22 august 2018
Pris 6000 NOK

Påmelding

Mentaliseringsbasert individualterapi (MBT-I)

2. februar - 29. november 2018
Pris 19900 NOK

Påmelding

KATEGORIER

- Kognitiv terapi for leger og psykologer
- Videreutdanning for helsepersonell med helse- og sosialfaglig bachelorutdanning
- Kognitiv atferdsterapi ved spiseforstyrrelser
- Kognitiv terapi ved psykoslidelser
- Kognitiv miljøterapi
- Kognitiv terapi for leger i allmennpraksis
- Kognitiv terapi i fysiskal medisin og rehabilitering
- Kognitiv terapi og motiverende intervju ved rusmiddelproblemer
- Kognitiv idrettspsykologi
- Kognitiv terapi ved somatisk sykdom og skade
- Veiledning i kognitiv terapi
- Vurdert selvhjelp og internetthandling

Oppstart videreutdanninger

Videreutdanning for helsepersonell med helse- og sosialfaglig bachelorutdanning, trinn 1

Narvik | 22. august 2018

Kognitiv idrettspsykologi

Oslo | 27. august 2018

Kognitiv terapi for leger og psykologer

Ålesund | 3. september 2018

Traumepoliklinikken

Behandlingstilbud

Innsøking Traumepoliklinikken

Kurstilbud

- Behandling av alvorlige traumelidelser - myter, kontroverser og ny kunnskap
- Kropporientert psykoterapi for komplekse traumer og dissosiative lidelser
- Mindfulness og meditasjon etter traumer
- Pasienter med komplekse traumelidelser og komorbide rusproblemer
- Psykoedukativ gruppebehandling for PTSD
- Veiledning terapeuter - dissosiasjon
- Veiledning - stabilisering av kompleks PTSD
- Videreutdanning - kompleks dissosiasjon

Fagformidling

Kontakt oss

Skjemapakken

Psykoedukativ gruppebehandling for pasienter med en kompleks posttraumatisk stresslidelse (PTSD)

Firedagers kurs:

- 8.-9. mars 2018 og 7.-8. juni 2018 med psykologspesialist Ellen Skilhagen og psykiatrisk sykepleier Karl Hafstad (FULLBOOKET)
- 6.-7. september 2018 og 6.-7. desember 2018 med psykologspesialist Ellen Skilhagen og psykiatrisk sykepleier Karl Hafstad

- Ønsker du mer kompetanse på traumer?
- Savner du å jobbe mer systematisk i møte med pasienter som har en kompleks PTSD?
- Savner du praksisnær litteratur du kan brenne og komme tilbake til i møte med denne pasientgruppen?
- Jobber du på et sted hvor dere vurderer å drive grupper for pasienter med kompleks PTSD, men mangler et behandlingsopplegg å jobbe ut fra?

Vi har utarbeidet et behandlingsopplegg for pasienter med kompleks PTSD. Behandlingsopplegget er utgitt som behandlingsmanual som:

- Egner seg både som et gruppebehandlingsopplegg og til individualterapi.
- Har et erfaringsnært språk som ligger tett opp til muntlig formidling.
- Har et todelt fokus på psykoedukasjon (hvordan påvirkes nervesystemet, følelsene, tankene og opplevelsen av kroppen når vi utsettes for påkjenninger over tid)

LOMMERUS

En guide for helsepersonell til
behandling av rusmedisinske problemstillinger
3. utgave - 1.mai 2015

 HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

<https://rop.no/snakkomrus/kartleggingsverktoy/>

ROP.no

Snakk om rus

[Kartleggingsverktøy](#)

[Alkoholenhetskalkulator](#)

[Videoteket](#)

[Motiverende intervju](#)

[Om Snakkomrus](#)

Snakkomrus

Kartleggingsverktøy

På denne siden finner man en oversikt over alle de elektroniske verktøyene. AUDIT, AUDIT-C, CAGE, Alcohol-E, DUDIT, DUDIT-E og TWEAK er verktøy for å kartlegge bruken av alkohol og andre rusmidler som grunnlag for samtaler.

Alcohol-E

Alcohol-E er et fordypnings skjema for personer som har et identifisert problem med alkohol. Skjemaet inneholder 52 spørsmål.

AUDIT

AUDIT er et screeningsverktøy for å identifisere problemfylt bruk av alkohol siste 12 måneder.

AUDIT-C

AUDIT-C er et selvrapporeringsskjema som brukes for å identifisere risikokonsument av alkohol og/eller drikking som kan utvikles til misbruk og avhengighet. Skjemaet inneholder 3 spørsmål.

CAGE

CAGE er et selvrapporeringsskjema for å identifisere problemfylt bruk av alkohol. Skjemaet inneholder 4 spørsmål.

DUDIT

DUDIT er et selvrapporeringsskjema for identifisering av problemer med narkotiske stoffer og teller legemidler. Skjemaet inneholder 11 spørsmål.

DUDIT-E

DUDIT-E er et fordypnings skjema for personer som har et identifisert problem med narkotiske stoffer og/eller legemidler. Skjemaet inneholder 54 spørsmål.

SCL-10

SCL-10 er et selvrapporeringsskjema for å identifisere psykiske plager siste sju dager. Skjemaet inneholder 10 utsagn.

TWEAK

TWEAK er et selvrapporeringsskjema for kartlegging av alkoholbruk hos gravide kvinner. Skjemaet inneholder 8 spørsmål.

Utskrifter

rop.no

ROP Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk helse

ACT/FACT | Behandling | Fysisk helse | Psykisk helse | Recovery | ROP-bruker | Rus | Utredning

Meld deg på EuropASI-kurs
11. september 2018

Prop. 15 S
(2015-2016)
Proposisjon til Nasjonale Stortinget om rusmiddelbruk
Opptrappingsplanen for rusfeltet (2016-2020)

Viser status på rusfeltet
Første del av evalueringen av opptrappingsplanen for rusfeltet viser status på feltet i 2016.
#RUS

NKROP i media
Lien advarer om «ekstremt» gap i levealder
Mennesker med psykiske lidelser lever opptil tjuen år kortere enn resten av befolkningen. «Ekstremt» er dommen fra NKROP-leder Lars Lien i et lengre intervju i Rusa & Samfunn.
#RUSKUNNSKAP #PSYKISKHELSE

Takk for meg!

www.korus-sor.no
siv.luneng@korus-sor.no

KoRus Sør

Blå Kors Borgestadklinikken